

Námestie S. Hurbana-Vajanského: otázka priority a komplexných riešení

Jedno z dvoch hlavných martinských námestí, ohraničujúcich historické centrum Martina, Vajanského námestie, dlhodobo trpí absenciou niektorých funkcií a prekonanou koncepciou. No predovšetkým trpí zanedbanosťou, ktorá vylučuje väčšinu spôsobov využívania priestoru. Fontána, pripomínajúca stromy naokolo, fungovala len pár rokov, jej keramický bazén za 40 rokov robil len hanbu, o zhromažďovaní alebo kultúre na námestí ťažko hovoriť (okrem výnimočných programov súborov zo Strojára).

No okrem sústavného úpadku a minimálnej údržby zelene a obnovy súkromných stánkov sa na námestí neinvestovalo.

No námestie funkčne súvisí so susednými priestormi - Memorandovým námestím a pešou zónou. V nedávnych rokoch tu došlo k zásadným zmenám – vznikol komplex školských objektov v bývalých tzv. kultúrnych budovách Matice (neskôr tzv. starej Neografii), pribudli nové funkcie v býv. Dome služieb i v Strojári, zanikla výroba v celom novom areáli tlačiarne. No okrem Strojára

nepribudli žiadne parkovacie miesta.

Riešenie tohto priestoru prešlo už pred viac než 10 rokmi súťažou, je známy víťaz a oproti doterajším funkciám by mohli pribudnúť aj podzemné parkovacie miesta. Náklady na uvedené práce sa odhadujú na 6-8 mil. eur. Alternatívou, ktorá sa spomína, je nadstavba parkovacieho domu nad existujúcimi garážami a parkoviskom za mestským úradom. Riešenie by malo priniesť aj zmenu dopravy pozdĺž býv. „novej Neografie“ a rekonštrukciu nadväzujúceho Memorandového námestia.

Samozrejme, všetko je otázka priorit mesta a zvázenia nákladov pri výstavbe podzemného parkoviska. Poslanci i odborné útvary úradu a komisie zastupiteľstva sa tým budú v najbližších týždňoch a mesiacoch zaberat'. A budú musieť rozhodnúť. Martin teraz potrebuje mnohé; potrebuje aj v centre funkčné námestia. Do mesta, na námestia a do parkov, treba vrátiť život.

Autor: M. Beňadik, vizualizácia: ÚHA

Editoriál

Mgr. MARTIN KALNICKÝ

MESTSKÉ NOVINY poskytujú aj v tomto vydaní veľa priestoru investíciám, ktoré majú potenciál zásadne meniť mesto. A to tak realizovaným, ako aj pripravovaným investíciám, pretože občania majú právo na dostatok informácií v predstihu i počas realizácie. To sa teraz týka Športparku Pltníky, cyklocestičky do Vrútok a pripravovanej prestavby Vajanského námestia. V budúcnosti dostanú priestor aj ďalšie veľké akcie. Pestré informácie o kultúre i živote seniorov, inšpiratívne podnety z Vrútok a bohatá nádielka športu je už tradične súčasťou ponuky našim čitateľom.

Vaše podnety k problémom v mestských častiach nám píšete na mail: redakcia@mestskenovinysk

Aké bude Vajanského námestie?

Prípravuje sa prestavba radničného priestoru

Fest Citron kráľom Turca v hokejbale

Zaslúžený víťaz tradičnej extraligovej súťaže

Kometa majstrom SR U12

Hokejbalový triumf mládežníkov

Vajanského námestie je problém, výzva a otázka priorit

Námestie S. Hurbana-Vajanského je jeden z najväčších investičných zámerov, ktoré sú momentálne „v hre“. Spolu s nadviazaním na pešiu zónu a Memorandovým námestím ide o územie s plochou približne 21000 m². Napriek tomu - alebo práve preto? - že urbanisticko-architektonická súťaž na riešenie tejto prestavby bola vyhodnotená už v r. 2008, zdá sa, že informácií o tomto zámere je stále málo.

Medzičasom sa uskutočnili geologické vrty na preskúmanie podlažia, došlo k presťahovaniu tlačiarne do Priekopy, momentálne je na predaj Strojár, intenzívne sa diskutuje o zásadnom riešení parkovania v meste.

Akútnych problémov má mesto celý rad, toto námestie je jedným z nich. Rozhodovanie o prioritách a investičnej koncepcii mesta sa ešte len pripravuje. To je práve správny čas na širokú verejnú diskusiu, do ktorej občanom ponúkame informácie a vizualizácie.

Zásadná informácia mesta o momentálnom stave v príprave prestavby Vajanského námestia je stručná:

Zuzana Kalmanová, hovorkyňa mesta:

V súčasnej dobe projektant dodal dokumentáciu pre vydanie územného rozhodnutia, pričom je v nich zahrnutý aj inžinierskogeologický prieskum – hydrogeológia, mechanika zemín a hydrochémia podzemných vôd pre účely budovania podzemného parkoviska. Príslušný odbor Mestského úradu v Martine momentálne pripravuje podklady pre podanie žiadosti o vydanie územného rozhodnutia. Až po vydaní územného rozhodnutia bude možné hovoriť o presných plánoch a kontúrach projektu.

O vyjadrenie sme požiadali riaditeľku Útvary hlavného architekta mesta Martin k tomuto projektu Ing. arch. Zuzanu Mendelovú.

Na čom v súvislosti s týmto zámerom ÚHA pracuje? Ako možno porovnať terajšiu zeleň na námestí a navrhovaných - zdá sa, že návrh zlikviduje časť terajšej vzrastlej zelene? Ako sa zabezpečí relaxačná funkcia námestia, keď v minulosti bolo na námestí niekoľkonásobne viac lavičiek, ako je dnes?

V roku 2008 bola vyhlásená verejná súťaž na urbanisticko – architektonické riešenie Námestia S. Hurbana-Vajanského. Vzhľadom k predloženým návrhom bol po kvalitatívnej a funkčnej stránke vyhodnotený ako víťazný návrh Ing. arch. Imricha Pleidela a kol., pri ktorom bola ocenená predovšetkým jeho komplexnosť. Mesto momentálne rieši projektovú dokumentáciu na rekonštrukciu námestia podľa tohto návrhu. Čo sa týka zelene, bude v maximálnej možnej miere rešpektovaná pôvodná zeleň z hľadiska kvality a funkčnosti. Budú taktiež doplnené plochy s rekultivovanou nízkou zeleňou, trvalky, extenzívna výsadba a podobne. Na námestí bude umiestnený aj dostatočný počet lavičiek a takisto vodný prvok – fontána.

Ako je v návrhu riešenie prepojenie Námestia S. Hurbana-Vajanského a Memorandového námestia?

V rámci súťažného návrhu je riešené prepojenie pešej zóny od budovy Matice slovenskej až po južný okraj námestia S. Hurbana-Vajanského. Areál Memorandového námestia je funkčne prepojený s pešou zónou.

Autor: Michal Beňadik, vizualizácie: ÚHA Martin

Prechod z pešej zóny k domu služieb

Priestor námestia pred mestským úradom

Severozápadný priestor nového námestia

Prestavba Memorandového námestia je tiež súčasťou celého zámeru

Krytý priestor popri ulici pred býv. výškovou budovou tlačiarne

Anketa o prestavbe Vajanského námestia

Sto ľudí - sto chutí, hovorí sa. Preto sme v tejto fáze oslovili ľudí, zastupujúcich inštitúcie, ktorých sa prestavba Vajanského námestia priamo dotýka, a jedného predstaviteľa občianskej iniciatívy, ktorá si „dala do erbu“ obnovu Martina, vrátane obnovy postavenia občana v ňom.

Otázka znela:

Aký máte názor na prestavbu Vajanského námestia podľa víťazného návrhu zo súťaže, čo by mala priniesť občanom?

Milan Kubiev, farár v Martine a konsenior Turč. seni-orátu ECAV: Pôvodne som mal v úmysle napísať len

vetu: čokoľvek sa urobí s námestím S. Hurbana-Vajanského (pozamená, namaľuje, vysadí...), bude to lepšie než jestvujúci stav. Uvedomil som si ale, že to, ako bude táto časť nášho mesta vyzerat', je v prvom rade naša zodpovednosť.

Vybral som sa teda na Úrad hlavného architekta mesta, kde som bol veľmi milo prijatý. S veľkou láskou a nadšením mi vedúca kancelárie predstavila projektovú štúdiu z roku 2008. Cítil som obrovské nadšenie, že sa to môže podariť. A to je to, prečo som sa rozhodol niečo málo napísať. Zabudli sme totiž na to, že námestia nie sú len vecou výberu dlažby, stromov, aktívnych oddychových plôch, prístupových ciest a parkovísk, ale aj toho nášho nadšenia, túžob, prajnej atmosféry a napokon akejsi duše, aby aj toto námestie malo svoje Genius Loci. A to je viac vecou ľudí, charakterov a našich príbehov. Dom dokáže postaviť dnes už kde-kto, ale urobiť z neho domov, to je vec ďaleko vznešenejšia.

Predstavený návrh však považujem za veľmi svieži, čistý a presvetlený. Zelené plochy sa striedajú s plochami prechodovými a tiež plochami pre aktívny oddych. Veľká časť zelene a stromov tak ostane zachovaná. Námestie plynulo prechádza z pešej zóny a rieši tak aj priestor okolo domu služieb. Podzemné garáže (jedno-, alebo dvojpodlažné) by vyriešili neustále rastúci problém s parkovaním

Prijazd popred býv. výškovú budovu tlačiarňi do podzemného parkoviska

v tejto časti mesta. Je neprimerané, že po pešej zóne veselo jazdia autá. Usmernenie dopravy a možnosť parkovania by v tejto veci iste pomohli. Novými prvkami je otvorená galéria s možnosťou rôznych výstav a pripomienok, prestrešené priesory a v neposlednom rade tiež dôstojné verejné toalety. Téma námestia ostáva akoby otvorená. Možno je to zámer architekta, ktorý chcel po konzervatívnom a jasne nalinajkovanom „lenináku“ nechať priestor slobode. A tak tému budeme môcť dotvárať my všetci.

Želám nám k tomu veľa Božieho požehnanja.

Patrick Schwab, managing director, Novoprint Slovensko, iniciatíva SME MARTIN:

Projekt rekonštrukcie námestia S. Hurbana-Vajanského zatiaľ detailne nepoznám. Na ekonomickej komisii MsZ sme rekonštrukciu tohto námestia diskutovali len veľmi všeobecne, v súvislosti s riešením nedostatku parkovacích miest v centre mesta.

Hlavné mestské námestie si riešenie hodné 21. storočia zaslúži - mesto si zaslúži vo svojom srdci dôstojné a moderné námestie. Jeho súčasťou je podoba, ktorá vznikla začiatkom 80. rokov minulého storočia, nezodpovedá dobe ani po stránke estetickú, ani funkčnú. Nehovoriac o technickom stave celej stavby. V Martine nenájdete lepšieho svedka ignorantsva bývalých vedení mesta než strom, ktorý dokázal vyrásť zo špáry v asfalte uprostred námestia do trojmetrovej výšky. Rekonštrukcia námestia, spolu s výstavbou klientskeho centra,

rekonštrukciou bývalej Neografie a DK Strojár by mali byť prioritou mesta. Do námestia musí investovať samo, na realizáciu rekonštrukcie budov, nachádzajúcich sa na námestí, musí vyvíjať sústavný tlak. Určite by rekonštrukcia mala priniesť riešenie parkovania v centre. Využitie podzemia námestia by mohlo byť efektívnym riešením, ktoré prenechá povrchový priestor obyvateľom, návštevníkom a zeleni. Moderné námestie by malo ponúknuť funkčné vodné prvky a, ak chceme začať reálne naplňať pojem „kultúrne centrum Slovenska“, pár sôch by mohlo pomôcť. Dnešnej podobe priestoru dominuje hodnotná zeleň, projekt by mal zohľadniť jej existenciu a zachovať ju v maximálnom možnom rozsahu, aj keď pravdepodobne všetky veľké stromy ponechať nebude možné. Tridsaťročné stromy dnes predstavujú jedinou hodnotu súčasnej podoby priestoru pred mestským úradom.

Obnovu námestia, spolu s rekonštrukciou ciest a chodníkov v centre, by som uprednostnil pred inými veľkými, v súčasnosti diskutovanými investíciami, o ktorých sa v MT hovorí. Investície do mestskej infraštruktúry (ktorá je v dezolátnom stave), námestí, ciest, chodníkov, výstavbu východného mestského okruhu atď. môže a rýchlo musí riešiť jedine mesto samo. Turistický ruch a naň naviazané developerské aktivity by mali viesť financovať investori zo súkromného sektora.

Peter Ducár, technicko-obchodný námestník, Domu odborov Strojár: Víťazný návrh si pamätám už tak hmlisto, keďže som bol pri

pripomienkovaní všetkých návrhov architektonického riešenia toho námestia. Viem, že celá plocha by mala byť riešená dlažbou s minimálnym množstvom zelene, vrátane nejakého mobiliáru. Pod námestím je plánovaná podzemná garáž pre motorové vozidlá.

Môj názor: Využitie námestia by sa malo zamerať na aktívny oddych občanov mesta, kultúrno-športové využitie alebo niečo podobné s prepojením na kultúrnu sálu kina Strojár, aby sa povedzme odbúrali niektoré večerné/nočné podujatia, ktoré rušia obyvateľov v centrálnej pešej zóne okolo Milénia. Ak by došlo k prepojeniu ostatnej pešej zóny od Tatrabanky až k Memorandovému námestiu, bolo by to celkom fajn, že by sa vylúčila celkovo doprava, a tým by sa vytvorila kompaktná a súvislá pešia zóna (tzv. centrum mesta Martin). No neviem si predstaviť obsluhu všetkých objektov v tejto lokalite. Výbudovanie podzemných garáží sa mi javí ako neekonomické z hľadiska vložených investícií. Zakopať toľké milióny eur do zeme... vedel by som túto časťku investovať do iných pre mesto potrebných vecí. Skôr by som riešil rýchly a lacný parkovací dom na parkovisku so severnej strany za Strojárom, príp. za úradom mesta, vrátane parkovania vozidiel v objekte býv. Neografie pre klientske centrum, nájomcov prevádzok v zvyšnej časti býv. Neografie, ako aj návštevníkov tejto časti mesta...

Samostatná záležitosť je budovanie Klientskeho centra štátnej správy v bývalej Neografii, vrátane využitia ostatnej časti objektu na obchod a neviem ešte, čo by tam malo byť. Keďže sa celkovo doprava zahusťuje v samom centre mesta, bude to pekný oriešok, vyriešiť napojenie toho objektu na jestvujúce cesty v tejto časti, vrátane parkovania áut pre zamestnancov, klientov KC, a to už nehovorím o ostatných autách, ktoré by mali byť súčasťou využitia zvyšku objektu Neografie. Je to veľký oriešok dopracovať víťazný návrh s novými skutočnosťami, ktoré nastali v tejto lokalite v súvislosti s novým využitím objektu býv. Neografie. Verím, že UHA Martin a autor víťazného návrhu nájdu optimálne riešenie pre túto lokalitu nášho mesta ku všeobecnej, ako aj praktickej, účelnosti a k spokojnosti väčšiny.

Pripravil: Michal Beňadik

Na projekt Športpark Pltníky sa bude zvyšovať rozpočet

V rámci prvej etapy sa v športovom areáli vybuduje futbalové ihrisko s umelým trávnikom

Aká je aktuálna situácia ohľadne budúceho Športparku Pltníky, čo je nové ohľadne tohto projektu, ako sa veci pohli dopredu, kedy sa v tejto lokalite začne budovať športový areál? Tieto i ďalšie otázky sú čoraz frekventovanejšie.

Hovorkyňa mesta Martin Zuzana Kalmanová nám poskytla toto stanovisko: „Projekt Športpark Pltníky momentálne obsahuje hrubé terénne úpravy, príjazdovú komunikáciu, parkoviská, spevnené plochy pri futbalovom štadióne, zázemie – šatne, závlahový systém, kanalizáciu, vodovod, verejné osvetlenie, vnútroareálové rozvody a trafostanicu. V rozpočte mesta na rok 2019 je schválené pre Pltníky 650 000 eur. Na základe predbežného rozpočtu projektanta bude do májového zastupiteľstva predložený návrh na zvýšenie rozpočtu. V priebehu mája-júna predpokladáme realizáciu hrubých terénnych úprav na základe rozhodnutia o využití územia a začatie konkrétnych prác v júli 2019.“ Športpark Pltníky je projekt na niekoľko desaťročí a bude mať multifunkčné využitie. V prvej etape sa vybuduje futbalové ihrisko s umelou hracou plochou (plus oplotenie, zavlažovací systém, osvetlenie, prístupové cesty a parkovacie miesta) a potom zvyšné dve etapy s ďalšími športoviskami nielen pre aktívnych registrovaných

športovcov, ale aj rekreačných a širokú verejnosť. Futbalové ihrisko s umelým trávnikom, bicyklová dráha pumptrack, kilometrový okruh pre korčuliarov a bežcov s napojením na novú cyklotrasu by mali byť hotové najskôr. Hoci zoznam toho, čo bude súčasťou Športparku Pltníky, ešte nie je upresnený, v areáli by mal byť neskôr aj hlavný futbalový štadión, oddychové zóny, rôzne ihriská a prvky na voľnočasové aktivity, workoutové cvičiská, športová hala, priestory na konanie koncertov a iných kultúrnych či spoločenských podujatí. Podpredseda Správnej rady MŠK Fomat Martin Ivan Bučko chce, aby sa v rámci úvodnej etapy začalo stavať už v lete. „Ak mám správne informácie, tak stavebné povolenie by malo byť vydané v najbližších týždňoch, ale už na základe územného rozhodnutia je možné robiť hrubé terénne úpravy na prípravu staveniska. Hoci na prvý pohľad nevidieť v tejto lokalite žiadne zmeny, robí sa na tom veľmi intenzívne, čo sa týka prípravy vykonávacej stavebnej dokumentácie, ktorá slúži ako podklad pre stavebné konanie, ktoré by sa malo začať začiatkom júna. Je spracovaný podrobný harmonogram jednotlivých činností tak, aby sme boli schopní naplniť zmluvu so Slovenským futbalovým zväzom a odovzdať ihrisko v takom stave, aby mohlo byť skolaudované. Musí sa to stihnúť do konca tohto roku, inak by sme prišli o polmiliónovú dotáciu zo

zväzu, čo, samozrejme, nemôžeme dopustiť. Aj keď ten termín je dosť šibeničný a veľa času nezostáva, verím, že sa to podarí odovzdať načas. Som rád, že projektant, pracovníci jednotlivých oddelení mestského úradu a ďalší, ktorí sa podieľajú na tomto projekte, sa tohto procesu zúčastňujú veľmi aktívne s cieľom dokončiť dielo v požadovanom termíne. Na stavbu by sme chceli využiť letné obdobie, aby sme potom nefinišovali v období s menej priaznivým počasím. Aj keď v prvej fáze sa bude realizovať len táto jedna stavba, projekčne sa pripravuje všetko na cieľový stav Športparku Pltníky (infraštruktúra, energie, inžinierske siete).“ Ak všetko pôjde, ako je naplánované, tak futbalisti Fomatu by jarňú časť

sezóny v roku 2020 mohli odohrať už na novom ihrisku s umelým trávnikom najnovšej generácie. „Pre svojich hráčov a všetky kategórie sa snažíme zabezpečiť také podmienky, aby mohli rozvíjať svoj talent, ale bez vlastného štadióna je to ťažké. Verím, že všetko dobre dopadne, a hneď, ako to bude možné, budeme môcť na novom ihrisku absolvovať majstrovské zápasy a využívať ho aj na tréningové účely, čo nám, samozrejme, pomôže. Ale bez nadväznosti na druhú etapu by to nemalo až taký význam. Preto chceme, aby sa následne začala realizovať druhá etapa. To znamená výstavba hlavného futbalového štadióna s prírodným trávnikom a potrebným zázemím. Objekty ako administratívno-sociálna budova a krytá tribúna pre divákov by mohli byť postavené tak, aby sa dali konfigurovať a meniť podľa potrieb. Bolo by to riešené tzv. kontajnerovým systémom, čím by sa náklady oproti klasickej stavebnej technológii znížili až o polovicu. Ďalšími výhodami sú rýchlosť realizácie a variabilita, čiže po splnení účelu možnosť premiestnenia inde. Inšpiráciu sme hľadali v projektoch, ktoré uskutočnil SFZ. Páči sa nám, ako to má urobené FK Pohronie Ziar nad Hronom, dobré skúsenosti majú s tým aj iné kluby (napr. FC Petržalka i Inter Bratislava). Dokonca aj v Martine niektoré firmy majú administratívnu budovu postavenú týmto spôsobom,“ uviedol podpredseda Správnej rady MŠK Fomat Martin Ivan Bučko.

**Autor: Lubomír Chochula
Vizualizácia: MŠK Fomat**

Športpark Pltníky bude v budúcnosti športovým srdcom Martina, kde si na svoje prídu nielen registrovaní športovci, ale aj rekreační a verejnosť

Bikesharing je zaujímavá idea, ale v Martine sa zatiaľ nerealizuje

Bikesharing sa v Žiline, kde je 20 dokovacích staníc, dobre rozbehol. Foto: ika

Bikesharing má svojich prívržencov už aj na Slovensku. Projekt sa realizuje v niekoľkých väčších slovenských mestách, ale v Martine ešte nie.

Bikesharing podporuje väčšiu mobilitu občanov, vďaka nemu sa trochu môže odľahčiť prepchaté centrum od áut. Ďalšou výhodou systému požičiavania bicyklov v dokovacích staniciach je, že užívatelia tohto spôsobu dopravy majú možnosť sa pomerne rýchlo a bez problémov dostať do práce, domov,

školy, za zábavou, všade tam, kam potrebujú. Na kratšie vzdialenosti nemusia jazdiť autom (alebo svojím bicyklom), čím odbúrajú starosti ohľadne parkovania v meste, ale zo stojana jednej stanice si požičajú bicykel, absolvujú na ňom potrebnú trasu a potom ho vrátia do tej istej, alebo inej stanice.

V mestách, v ktorých zriadili bikesharing, si občania túto službu obľúbili. Ako prvá na Slovensku s tým začala Bratislava. V susednej Žiline už tiež využívajú bikesharing. Zriadili tam 20 dokovacích staníc (prevažne

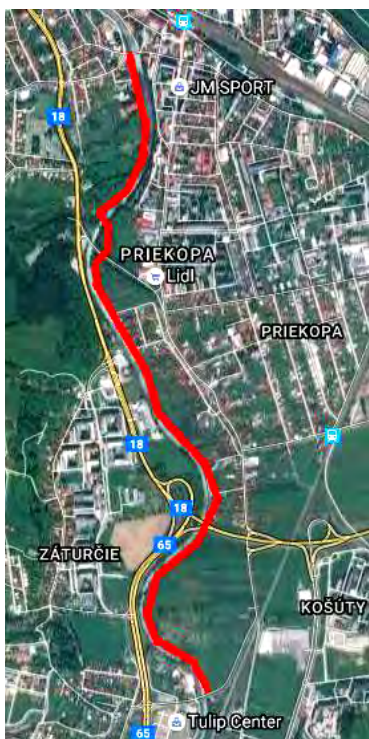
v centre mesta a jeho okolí, aby pokryli dôležité dopravné uzly), k dispozícii je 120 bicyklov a systém funguje cez aplikáciu. Každý, kto sa zaregistruje a dodrží čas prenájmu bicykla (60 minút), neplatí nič.

V Martine zatiaľ systém zdieľaných mestských bicyklov nie je aktuálnou témou. Aj preto, že sa doteraz nenašiel partner, ktorý by sa spolupodieľal na financovaní pomerne dosť nákladného projektu (napr. žilinský bikesharing podporila Nadácia Kia Motors Slovakia sumou viac ako 320 000 eur) Spýtali sme sa poslancu MsZ v Martine a predsedu športovej komisie Michala Uherčika, čo hovorí na bikesharing?

„Je to skvelý koncept, dobrá myšlienka, som tomu naklonený. Sám som napr. kampaň do komunálu robil na kávo-bicykli. Ako mesto nevieme, koľko by to stálo, ale určite nebudem ja osobne súhlasiť, aby to celé financovalo mesto. Určite by bolo dobré rozbehnúť rokovania s potenciálnymi partnermi, ktorí by spolufinancovali projekt, ale dopyt musí prísť od občanov. Dôležité je tiež, aké lokality by bikesharing pokrýval, ale aj to, či by Martinčania vôbec mali záujem o túto službu a

ako by sa k tomuto projektu postavili ďalšie skupiny užívateľov (napr. nórski študenti). V iných mestách vznikla iniciatíva zdola, od nejakej komunity ľudí či občianskeho združenia, na základe toho tam zriadili bikesharing. V Martine som doteraz nezaregistroval, že by bol po tom dopyt,“ poznamenal Michal Uherčík, ktorý vzápätí dodal: „Experti, ktorí sa tým zaoberajú, hovoria, že bikesharing je vhodný tam, kde nie je vybudovaná sieť cyklotrás. V Martine máme cyklochodník cez mesto, ktorý je nešťastne riešený, ba až životu nebezpečný. Ideme stavať novú cyklocestičku od Tulipu do Vrútok. Z tohto pohľadu sme zrejme vhodnou lokalitou. Jednoznačne však musíme opraviť komunikácie v meste. Máme veľa ciest v zlom stave, ale nie všetko sa dá urobiť naraz. Dodnes sme len pláťali, musíme začať budovať. Som zástancom toho, aby sa tie rekonštrukcie uskutočňovali po blokoch a dôsledne, t. j. aby tam po oprave bol aj bezpečný koridor pre cyklistov, kvalitný chodník a nové osvetlenie. Inšpiráciu nájdeme na Slovensku dostatok v iných mestách. Takže, bikesharing áno, ale nie za každú cenu.“

Cyklocestičku Martin – Vrútky začnú budovať v júni

Na mape je zvýraznená budúca cyklocestička. Foto: archív

Od schválenia finančných prostriedkov na projekt cyklocestičky z Martina (od Tulipu) do Vrútok ubehlo už 10 mesiacov. Za toto obdobie bolo treba uskutočniť všetky potrebné procesy, aby sa mohlo začať so samotnou realizáciou stavby.

Mestá Martin a Vrútky sa dohodli na spoločnom obstarávaní dodávateľa stavebných prác na tejto stavbe. Na to, aby mohlo byť vyhlásené verejné obstarávanie, muselo mesto Martin predložiť celú dokumentáciu v rámci tzv. prvej ex-ante kontroly na Žilinský samosprávny kraj. A ten vo februári tohto roku udelil mestu Martin súhlas na vyhlásenie verejného obstarávania. Hovorkyňa mesta Martin Zuzana Kalmanová nám poskytla aktuálnu informáciu. „Čo sa týka budovania cyklocestičky, tak v súčasnosti je vyhlásené verejné obstarávanie vo Vestníku na cyklocestičku Martin

– Vrútky s termínom predkladania ponúk (20. máj 2019). O štyri dni neskôr, 24. mája prebehne aukcia, následne pôjde výsledok obstarávania na ex-ante druhú kontrolu pred podpisom zmluvy s víťazným uchádzačom a po kontrole na sprostredkovateľský orgán pre Integrovaný regionálny operačný program sa začne realizácia. Predpoklad začiatku výstavby je jún 2019 a ukončenie výstavby je plánované na október 2020 v súlade s harmonogramom realizácie projektu.“

Tento finančne náročný projekt bude až z 95 percent financovaný z eurofondov (príspevok pre mesto Martin je 1 835 139,76 eur a pre Vrútky 62 933 eur), čiže vlastné financovanie z rozpočtov jedného i druhého mesta bude len po 5 percent (mesto Martin vyčlení 91 756,99 eur a mesto Vrútky 3 146,65 eur).

Stranu pripravil: Ľubomír Chochula

Občania sa už nevedia dočkať novej cyklotrasy. Foto: archív

Predseda Klubu abstinentov v Martine Peter Debnár:

Istota nie je nikde, ale pomôcť sa dá

Peter Debnár

„Chodíme aj na školy – boli sme napr. v Tepliciach, mali sme ôsmakov a deviatakov a potom gymnazistov. Ale zo strany škôl nie je dopyt. Mám dojem, že to „pridelia“ niekomu, ktorý niečo porozpráva, pritom o závislostiach nič nevie a ľudia sú potom dezinformovaní. Keď sme raz robili besedu a „vyhnali sme“ učiteľov, aby sa deti cítili slobodnejšie, dozvedeli sme sa, že 99 percent z nich malo skúsenosti minimálne s ľahkými drogami. 72 percent skúsilo marihuanu, s alkoholom začínali v priemere v 13 rokoch...“ (Peter Debnár)

Peter Debnár: Klub kedysi v Martine jestvoval, ale rozpadol sa. Ja ťahám už štvrtý rok abstinencie. Keď som sa vrátil do Martina, za

pomoci PhDr. Jozefa Ďanovského, ktorý robil na Prednej hore, sa rozbehol tento klub. Keď som končil liečbu a dozvedel som sa, že

v Martine nie je klub, povedal som si, že ho rozbehnem. 2. februára 2017 bol prvý klub, po roku už aj výročné plesy v Žabokrekochoch. Každé dva týždne – každý páry pondelok od 17:30 do 19:30, sa stretávame na evanjelickej fare (v starom gymnáziu na Memorandovom nám.), za čo sme vďační ev. farárovi Milanovi Kubíkovi, že nám poskytol priestor bez problémov a zadarmo. Býva nás v priemere okolo 20. Posielam zvyčajne okolo 70 sms-iek, ale prihlásených je okolo 100 ľudí. Sme neformálne združenie, zastrešené pod Asociáciou klubov Slovenska (ASKAS, www.askas.sk, FB stránka: klubmartinskychabstinentov). Dohodli sme sa na dobrovoľnom členskom 10 eur na rok a z toho si robíme občerstvenie, guľáše, z toho bol základ aj pre ples.

Stretnutia sú formou doliečovania. Závislosť je choroba na celý život. Klubové stretnutia sú hlavne na to, aby sme si pripomínali, s čím máme problém, aby sme sa stretávali s podobnými ľuďmi, odovzdávali si informácie. Ja sa snažím aj s mojím podpredsedom Marošom Štrbom viesť to tak voľne. Sme otvorený klub, nemáme žiadne prijímacie konanie ani podmienky. Platí pravidlo, že čo sa na klube povie, to tam aj ostáva. Nevynáša sa. V klube musí byť dôveryhodné prostredie. Vzajomne sa aj kontrolujeme. K nám môže prísť hocikto – podmienkou je iba, aby bol triezvy.

Platí pravidlo, že čo sa na klube povie, to tam aj ostáva. Nevynáša sa. V klube musí byť dôveryhodné prostredie.

Radim Gabaj: Čiže aj rodinný príslušník, hocikto, kto má problém a dôvod prísť.

PD: Stačí, keď je zvedavý. Štatistiky hovoria o tom, že každý jeden človek, sú len svetlé výnimky, má vo svojom okolí niekoho závislého, či už v najbližšej rodine, alebo v širšej – bratranci, sesternice a pod. To je, bohužiaľ, fakt. Hovoríme všeobecne

o závislosti, nielen od alkoholu. Ja som abstínujúci alkoholik, Radim je abstínujúci gambler.

My, takíto mladí – štyridsiatnici – sme ako abstínujúci rarity. Väčšinou ľudia abstínujú až vtedy, keď musia, keď už majú na výber: buď budú žiť a abstínovať, alebo zomrú. Je strašne málo takých, ktorí začnú v skoršom veku, chýba im motivácia... Kým nejde o život...

RG: Je v tom aj vplyv okolia, pocit hanby, že ísť na liečenie je to najhoršie, čo sa môže rodine stať – a pritom je to opačne.

PD: Moja mama sa za mňa hanbí doteraz. Ja s tým nemám problém priznať to, pre svoje vlastné bezpečie to vždy hovorím. Som profesionálny DJ, zameriavam sa hlavne na svadby. Niet svadby alebo inej akcie, kde by o mne nevedeli, že som abstínujúci alkoholik. Niekedy hosťom stačí povedať: Ďakujem, nepijem, ale keď ma vynukujú, „zabijem“ im: Som odliečený alkoholik a keby „som si dal“, o dva týždne skončím s dierou v hlave.

Klub je podporný nástroj

RG: To je dôležité. Lebo človek odíde z liečby, ale není vyliečený. A veľa vecí nevie – len vie, ako by asi mohol začať žiť. Kluby sú niečo, ako keď máte zlomenú nohu a chodíte na rehabilitácie, aj tieto kluby sú ako tá rehabilitácia, doliečovanie. 90 percent úspechu pri abstínovaní sú kluby. Tam sa stretáva s ľuďmi, ktoré mu rozumejú. Nikto to nevie pochopiť, iba ten závislý.

PD: Na Slovensku je diagnostikovaných vyše 300 000 ľudí, ktorí vyhľadali pomoc kvôli nejakej závislosti. No koľko je ľudí, ktorí ešte pomoc nevyhľadali... Keď sa človek dostane na liečbu (čo nie je len tak, tá liečba stojí vyše 3000 eur, čo zaplatí poisťovňa), najsprávnejšia, najistejšia cesta potom je – klub. Dr. Krajčírová v B. Bystrici hovorí: Liečba, to je materská škola abstinenta. Abstinencia je životný štýl. Najistejšia cesta je chodiť pravidelne na klubové stretnutia, pripomínať si to, lebo závislosť je na celý život.

PD: Lebo na klube poviem, čo ma

trápi, ako sa s tým vysporiadavam. Sú tam dlhoroční abstinenti, povedia, ako to oni znášali, odovzdávame si skúsenosti. To je základná vec: problémy ľudí spájajú; a my máme spoločný problém.

RG: Keď človek príde so svojim problémom na klub, medzi nami nie je rozdiel - iba ten, že ja som prestal povedzme pred 17 rokmi a on ešte nie. No sme v určitom zmysle rovnakí. Ľudia sa tam nehanbia, otvoria sa, povedia, aký majú problém - pred nami majú menej zábran.

Liečba, to je materská škola abstinenta. Abstinencia je životný štýl.

PD: Závislosť si nevyberá podľa spoločenského postavenia, profesie, veku, inteligencie, ale závislým sa môže stať ktokoľvek a kedykoľvek. Lebo v tom vysokom štádiu závislosti... , to nechcete nikdy zažiť. Vyzliecť sa z vlastnej kože... Nedá sa ani tak, ani tak, hrozné... Či fyzicky, či duševne, - celé zle. To sa nedá ani opísať. No naša myseľ je vyvinutá tak, že je „optimistická“, časom zabúdame na tie zlé veci, zlé spomienky... Ale toho alkoholika alebo gamblera máme v sebe, on si pýta a do konca života si bude pýtať.

RG: Boli prípady, že ľudia recidivovali po 20-25 rokoch. Stačí sa raz napiť, zahrať či zastávkovať a recidíva sa zvrtnie. A nie, že začnete odznova; v skutočnosti sa ocitnete tam, kde te skončili, a závislosť sa zväčšuje, je to ešte horšie. Každá recidíva posúva chorobu stále hlbšie. Vyliečený závislý neexistuje; je len abstinujúci závislý. Tá choroba sa dá iba zastaviť a abstinenciou udržiavať.

Liečenie nedáva záruku. Je to len začiatok. Mne liečenie pomohlo napr. s tým, že som mal hodnoty úplne poprevracané - len peniaze peniaze, peniaze, ja, ja, ja... a nikde nijaká rodina, rodičia... Liečenie človeka preberie. Uvedomí si, čo robí zle - a klub je potom dôležitý v doliečovaní. Preto by sme boli radi, keby o nás vedelo viac ľudí. - Niežeby nás bolo málo, alebo že by

Prvé pravidlo odliečeného alkoholika je: abstinuj a pomáhaj iným k a v abstinencii. Nebyť ľahostajný. To je veľmi dôležité.

sme sa nemali o čom baviť. Preto, lebo vieme, že závislých je čoraz viac, aj v rodinách, o ktorých by sme to nepovedali.

Radim Gabaj

Základ: Priznať si problém

PD: Prvé pravidlo odliečeného alkoholika je: abstinuj a pomáhaj iným k a v abstinencii. Nebyť ľahostajný. To je veľmi dôležité.

RG: Mnohým sme už aj pomohli. Niektorým sa ale nedá pomôcť, ak nechcú - to chcenie je veľmi dôležité. Začína sa to od toho, že si človek prizná, že má problém. Niektorí tvrdia dlho, že so závislosťou problém nemajú - ale všetci okolo nich problém už majú...

PD: Keď si závislý konečne začne uvedomovať, že s ním niečo nie je v poriadku, jeho okolie už väčšinou ťažko trpí. A tzv. spoluzávislí, ktorí so závislým žijú, bývajú poznačení ešte omnoho viac, majú ďaleko vážnejšie duševné následky ako ten závislý.

Jedno zo základných pravidiel je:

hovoríť, dostať to zo seba von. A to platí pre všetkých ľudí - preto aj keď príde k nám niekto ešte bez závislosti, môže mu to pomôcť. Ak

ten život.

RG: U mňa zabralo to, že sa mi mama úplne otočila chrbtom, ale kompletne. A vtedy som si uvedomil, že to musím zmeniť. A po liečení mi dali rodičia jedinou podmienku, že budem pravidelne chodiť k psychológovi, Dr. Šútovcovi. A to mi pomohlo. Aj ma „nakopol“, aj vďaka nemu som si spravil vysokú školu. Ja som bol na liečení dvakrát - v 1994-om, ale neprestal som piť a tak to aj dopadlo, zrecidivoval som a v r. 2002 som šiel na liečenie znovu a prestal som piť. A na tom som aj zbalil manželku, že nepijem. :)

Ľudia sa hanbia. Ale hanba-nehamba, mám na výber - žiť ďalej tým hrozným životom závislého, alebo to zmeniť, začať odznova a žiť plnohodnotný život.

PD: Pre nás, závislých, je lepšie a bezpečnejšie povedať: som abstinujúci alkoholik. Ja už poznám ten rozdiel a viem, že ako abstinent musím byť stále nad vecou, brať veci s nadhľadom, lebo ako všeobecne v živote, aj tu - najnebezpečnejšie sú výkyvy - keď je fääákt moc dobre a potom fääákt veľmi zle. Vtedy môže človek zlyhať. A to platí vo všetkom - ani veľa robiť, ani málo robiť...

Každý pozná niekoho, kto má problém.

Nie je problém len so závislosťami - ale aj s informovanosťou.

RG: Treba ešte spomenúť, že vďaka Peťovi máme aj výročné plesy, že je DJ, minule nám to moderoval napr. Jožo Pročko, hrali Sendeiovci a prišli ľudia z celého Slovenska! Bolo nás tam 90 ľudí, bavili sme sa do rána. Bolo to v Žabokrekoč - aj pani starostka nám pomáha. Ale robíme aj posedenia s rodinami, guľáše, športové hry pre deti, turistické výstupy... , keď chce človek triezvo žiť, má mnoho možností. Tým, že abstinujeme, sme spoľahlivejší, zodpovednejší a zamestnávateľia to oceňujú. Nie je to pre nich „hanba“, že zamestnávajú abstinujúceho závislého, naopak, majú z toho aj takúto výhodu. Nikto z nás nemôže povedať, že jeho sa to netýka.

Autor, foto: Michal Beňadik

Vzácne písomnosti i pisársky stôl

Inkunábuly, text je tlačný, ilustrovaný ručne

Slnko zapadalo. Posledné lúče prenikali cez veľké okná do priestorov múzea a vytvárali tajomnú podvečernú atmosféru. Pôsobivá kulisa pre Noc múzeí a galérií. Čo prichystali pre tých, ktorí sa rozhodli stráviť večerný čas v sobotu 18. mája v Literárnom múzeu Slovenskej národnej knižnice, sme sa rozprávali s jeho vedúcou Ivanou Dankovou.

Čo počas večernej či nočnej prehliadky môžu vidieť návštevníci literárneho múzea?

Literárne múzeum SNK si pre návštevníkov pripravilo prehliadky stálej expozície – dejín slovenského písomníctva od 8. storočia nášho letopočtu až po I. svetovú vojnu. Expozícia je rozdelená chronologicky do deviatich častí. Na prízemí je okrem

Národnej dvorany prezentovaná staršia slovenská literatúra od Veľkej Moravy po barok a na poschodí novšia od osvietenstva po slovenskú modernu 20. storočia. Pozornosť pútajú originálne výtvarné diela slovenských umelcov, historický nábytok a rôzne písacie potreby od najstaršieho obdobia. Návštevníci si pri prehliadke môžu najprv pozrieť Národnú dvoranu a potom sa postupne môžu zoznámiť s jednotlivými etapami vývoja literatúry na našom území:

Veľkomoravská ríša – kolíska slovanského písomníctva (800 – 1000). Nové konštituovanie stredovekej literatúry po vzniku Uhorského štátu (1000 – 1500). Renesančná a humanistická literatúra (1500 – 1650). Literatúra na Slovensku v období baroka (prvá polovica 17. stor. – druhá polovica 18. stor.).

Osvietenstvo a počiatky národného obrodzenia (1780 – 1820). Klasicizmus (1820 – 1840). Romantizmus (1840 – 1880) a matičné roky (1863 – 1875). Realizmus a slovenská moderna (1870 – 1918).

Čo môže najviac zaujať laického návštevníka?

Zaujímavá a veľmi hodnotná je celá expozícia. Ale návštevníci si môžu na vlastné oči pozrieť napríklad vernú kópiu stredovekého stola, za ktorým sedávali stovky, či tisíce stredovekých mníchov a poctivo prepisovali celé desaťročia od rána do zotmenia, písmenko po písmenku, knihu po knihe. Sedeli pri tom na tvrdých drevených stoličkách a používali, samozrejme, stredoveké písacie potreby. Takto krvopotne sa kedysi množili knihy. Návštevníci môžu v našej expozícii vidieť faksimile (verné kópie) a originály významných písomností, ktoré vznikali uvedeným spôsobom. Nádherné sú náboženské spevníky Bratislavské graduály z roku 1487 s bohatými, krásnymi ilumináciami (ilustráciami). Veľmi zaujímavá a cenná je i Kremnická mestská kniha z roku 1426, tiež ručne písaná a ilustrovaná.

Spomínali ste, že v expozícii máte aj tlačiarenský lis.

Áno, po ručnom prepisovaní kníh nastupuje etapa kníhtlače. Za vynálezcu kníhtlače sa považuje Johannes Gutenberg, ktorý zdokonalil

tlačiarenský stroj. V roku 1455 vytlačil tzv. 42-riadkovú Bibliu. V období medzi vynálezom kníhtlače a koncom 15. storočia vznikali prvotlačne – Inkunábuly. Sú to najstaršie tlačene knihy. Inkunábuly tiež môžete vidieť v našej expozícii. A pozrieť si môžete aj spomínaný tlačiarenský lis. Je to lis levočského kníhtlačiara Brewera z roku 1668, na ktorom sa tlačili aj Komenského diela a iné významné tlačne.

Čím ešte môžete potešiť návštevníkov?

V našej expozícii nájdú aj originálne diela slovenských umelcov. A tiež osobné predmety autorov, napríklad orlie pero Jozefa Miloslava Hurbana, písacie potreby Boženy Slančíkovej-Timravy, či okuliare, ktoré nosil baľko Škultéty. Aj prostredníctvom týchto predmetov sa môžu v myslí ľahšie preniesť do doby, keď literárne diela autorov vznikali.

Autor, foto: (faj)

Tlačiarenský lis z roku 1668

Martinskí seniori k 15. výročiu vstupu Slovenska do EÚ Čo spája Brusel a Kláštorcké lúky

V rámci skupiny 28 seniorov zo Slovenska navštívili v apríli Brusel aj dvaja zástupcovia seniorov v Martine – predsedníčka Senior klubu a Jednoty dôchodcov ZO č. 2 Gizela Ferenczová a členka výboru Gabriela Kusá.

Seniorov príjemne prekvapil výkladom o mokradiach Turca vedúci Zastúpenia EK na Slovensku L. Miko.

Po prehliadke vybraných kultúrnych pamiatok Bruselu sa v návštevníckom centre zoznámili o.i. s činnosťou Európskej komisie, s environmentálnymi výzvami EÚ, spoločnou poľnohospodárskou politikou a i. oblasťami. Tretí deň patrilo Európskemu parlamentu, kde okrem dojmov z objektu zažili aj zasadnutie sociálneho výboru. Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku prejavilo záujem o spoluprácu s mestom Martin, ktoré bolo v rámci Slovenska prvým mestom, kde sa uskutočnil kultúrno-náučný program v rámci predvolebnej roadshow „Tentoraz idem voliť - Doma v EÚ“. Na úvod sa seniori zúčastnili na poznávacom

Slovenskí seniori pred sídlom Európskej komisie v Bruseli

výlete na Kláštorcké lúky, čo je od r. 1974 Národná prírodná rezervácia, zaradená medzi chránené územia európskeho významu NATURA 2000 s unikátnou flórou i faunou. Seniorov sprevádzal Ing. J. Žiak zo správy Národného parku Veľká Fatra a vedúci Zastúpenia EK na Slovensku Ladislav Miko. Európsky

program pokračoval pre verejnosť na Divadelnom námestí a potom besedou v blízkej kaviarni Kamala s primátorom Martina J. Dankom a vedúcim Zastúpenia EK na Slovensku L. Mikom.

Autor: Gizela Ferenczová, foto: Viera Uhlárová

Už čoskoro zodvihne oponu 35. ročník Turčianskych slávností folklóru

Riaditeľka TKS Soňa Buckulčíková

Turčianske slávnosti folklóru sú významným podujatím v turčianskom regióne. Sú neodmysliteľnou súčasťou turčianskeho kultúrneho leta a aj vďaka nim sa upevňuje vzťah Turčanov k minulosti i tradíciám. Toto podujatie je tiež motiváciou pre folklórne súbory, aby pokračovali v činnosti. Niekoľko dní pred otvorením 35. ročníka sme sa porozprávali s riaditeľkou Turčianskeho kultúrneho strediska Soňou Buckulčíkovou.

V detskom programe sa predstaví viac ako dvesto účinkujúcich

Je dobré, že sa darí udržiavať folklórne dedičstvo v Turci?

Určite áno, je našim záujmom zdedené bohatstvo nielen chrániť a udržiavať, ale ho aj prezentovať a ďalej šíriť. Od každodenného drobného takmer anonymného osobného počínania, až po rôzne veľké spoločné aktivity.

Je o toto podujatie dostatočný záujem zo strany účinkujúcich?

Myslím, že konkrétnejšiu odpoveď by nám vedela dať programová rada slávností, ľudia, ktorí aktívne pracujú na folklórnom poli. Z pohľadu nás, organizátorov, sa toto podujatie radí z hľadiska počtu účinkujúcich k najväčším.

Aké široké spektrum súborov bude vystupovať?

Na tomto jubilejnom už 35. ročníku vystúpi približne 600 účinkujúcich. Len v detskom programe uvidíme viac ako dvesto detí. Aj to svedčí o záujme mladej generácie o folklór či o neustálej obetavej práci zakladateľských osobností slávností a ich nasledovníkov. Okrem detí prispievajú do programu aj dedinské folklórne skupiny a folklórne súbory z našej Turčianskej záhradky.

Čo obsahuje hlavný dvojdňový program podujatia (8. a 9. júna)?

Nedeľná už tradičná programová ponuka prezentuje tradičnú a ľudovú kultúru regiónu Turiec v krásnom prostredí Jahodníckych hájov. V SNM - Múzeu slovenskej dediny si pozrieme programy ako „Premeň detstva,“ „Práca sýta v

kráse skrytá“ či „Z Turca do Turca“. Program spestria aj vystúpenia hostí z Horehronia, Považia, Zemplína i Detvy. Pripravené sú ukážky prác na tému „Dnes tovariš, zajtra majster;“ tvorivé dielne s ľudovou tematikou a iné aktivity. V sobotu podvečer očakáva divákov ľudová hudba z regiónu – Dulickí pastieri a ochotnícky súbor Stožkár s predstavením KUBO.

Podujatie podporia aj sprievodné akcie (od 2. do 8. júna). Na čo sa návštevníci môžu tešiť?

Sú pripravené rôzne i netradičné podujatia. Veľmi príjemným podujatím je koncert detských sólistov „O zlatú gul'ôčku“, živé pozvánky na historickom koči či

podujatí Scénickej žatvy, ktorej sme spoluorganizátorom. Jej nastávajúci 97. ročník by sa mal okrem tradičnej programovej štruktúry niesť aj v duchu princípu „Divadlo k ľuďom“. Pripravujeme improvizáciu na ulici, putovné dialógy, klauniády, detské tvorivé dielne, detské divadelné prestavenie, rozprávku, večerníček pre deti. Tento rok prináša výročia a jubileá. Divadelnou inscenáciou „Ženy proti prúdu“, výstavou „Žena vo fotografii“ a cyklom soirée „Neviditeľné ženy“ sa stredisko pripojí k oslavám 150. výročia založenia Živeny. Na Nežnú revolúciu spred 30 rokov si zaspomíname výstavou autentických fotografií „Martin si pripomína

Návštevníci sa majú na čo tešiť, aj tohto roku to bude ozajstná pastva pre oči

tvorivé dielne na námestí v Martine. Netradičnejšie sú folklórne cyklotrasy z Martina do Podhradia a do Blatnice. Tešíme sa, že cyklistov privítajú na trase obce Vrútky, Sučany a Rakovo. Zaujímavým podujatím je séria koncertov UNESCO v Turci, vďaka ktorému zaznie folklór naprieč regiónom. Tieto koncerty prezentujú elementy nášho slovenského kultúrneho dedičstva zapísaného na zozname UNESCO. Sú to fujara, gajdy, terchovská muzika, horehronský viachlas a modrotlač. Všetky potrebné informácie môžu návštevníci nájsť na našej webovej stránke tks.sk, našom FB či plagátoch v mestách a obciach.

Okrem týchto slávností, čo ďalšie budete organizovať v TKS v najbližšom období?

Po skončení slávností pokračujeme v prípravách sprievodných

november '89“. Fotografie budú vystavené na Divadelnom námestí. Výstava aj sprievodné podujatia v divadle sú spoločným projektom mesta Martin, Slovenského komorného divadla a strediska. Takisto vianočné obdobie a záver roka sú pre stredisko témou záujmu... Spomínam len najväčšie podujatia, ale zároveň musím podotknúť, že stredisko sa vo veľkej miere venuje aktivitám, ktoré sú spojené so záujmovou činnosťou. Podporuje ľudí, pre ktorých je chuť tvoriť neodmysliteľnou súčasťou ich životov. Dalo by sa povedať, že projekty sú malé, ale v životoch zainteresovaných popri ich každodenných povinnostiach tvoria veľmi podstatnú a obohacujúcu časť. V tomto pokladám činnosť nášho strediska za prvoradú.

Autor: Lubomír Chochula
Foto: archív

Pozvánka na premiéru divadelného predstavenia Ostrov

Režisér Marián Pecko a scenáristka Iveta Horváthová

Na Bystričke pri Martine stojí dom, ktorý Alica Masaryková postavila na pamiatku svojej mamy Charlotty. Bystrička, ostrov medzi horami, sa stala na mnohé roky prázdninovým útočiskom rodiny Masarykovcov. Legenda tvrdí, že sa im tu žilo ako v raji. Fragmety zo života jedného domu a jednej rodiny. Téma, ktorú pre martinské SKD do divadelnej podoby spracovala scenáristka Iveta Horváthová. Predstavenie dostalo názov Ostrov. Premiéra bude už 8. júna. Hru režiruje Marián Pecko. Po jednej zo skúšok si našiel čas a odpovedal nám na otázky MESTSKÝCH NOVÍN o pripravovanej inscenácii.

Čo vás na tejto téme zaujalo, čím bude podľa vášho názoru možno zaujímavá nielen pre martinského diváka?

V prvom rade je to úžasná osobnosť filozofa, sociológa, pedagóga, politika a štátnika T. G. Masaryka a jeho rodinných príslušníkov. Masarykovci boli vo svojej dobe známi a uznávaní nielen v Česku, Slovensku, Európe, ale aj v Amerike. V dobe od roku 1914 do roku 1937 bol Masaryk spolu sedemkrát navrhnutý na ocenenie Nobelovou cenou za mier. T. G. Masaryk bol jedným zo zakladateľov a prvým prezidentom Československej republiky, ktorá má v ďalšej histórii a živote Slovenska obrovský význam. A pre Bystričku i Turiec urobila veľa dobrého aj jeho dcéra Alica. Zaslúžila sa o stavbu

škôl, škôlok, budovanie ciest, mostov, aktívna bola aj v činnosti spolkov, napríklad v Červenom kríži. Do Bystričky prišiel Masaryk v roku 1887 ešte ako profesor pražskej Karlovej univerzity. Odtedy tu prázdninovali skoro každé leto, až do roku 1901. V tom období bývali v známých. V dvadsiatych rokoch Alica Masarykova začala v obci stavať vilu. Prvýkrát v nej rodina prázdninovala v roku 1931. Mali to tu veľmi radi, Bystrička sa stala pre rodinu akýmsi ostrovom pokoja, na ktorý sa uchýľovali v búrlivých časoch. Čechoslovakista Masaryk si vybral toto prázdninové sídlo najmä pre jeho blízkosť s Martinom, ktorý bol v tých časoch centrom národného života Slovákov. Mám taký pocit, že dnes sa už o tom málo vie a hovorí. Martinská inscenácia by mohla trochu prispieť k tomu, aby súčasníkom priblížila túto výnimočnú rodinu a stopu, ktorú v Turci a na Slovensku zanechala.

Boli ste od začiatku pri tvorbe textu?

Nebol som, pôvodne som túto hru nemal režirovať ja. Režisér som mal byť český kolega. No zo zdravotných dôvodov sa nemohol tejto úlohy ujať a režia bola ponúknutá mne. Priznám sa, že som dosť zvažoval, či ponuku prijmem, pretože spracovať takúto vážnu a významnú tému považujem za veľkú zodpovednosť. Napokon som výzvu prijal a dnes sa už blížime k premiére. Takže hoci je autorka scenára Iveta Horváthová mojou životnou partnerkou, na tvorbe scenára som nespolupracoval.

Máte možnosť do textu vstupovať teraz?

Áno a občas vstupujem. Výhodou je, že Iveta je prítomná aj na skúškach, tak máme možnosť pri tvorbe predstavenia určité miesta v scenári konzultovať priamo s autorkou.

Ostatnou inscenáciou, ktorú ste v martinskom divadle režirovali, bola hra Vojna nemá ženskú tvár. Predtým bola vaša spolupráca s týmto súborom intenzívnejšia. Ako sa vám spolupracuje so súborom na takýchto divácky náročnejších hrách?

- Som presvedčený, že profesionálne divadlá, ktoré sú financované zo štátneho rozpočtu, sa majú a musia zaoberať aj dôležitými a závažnými spoločenskými témami. Divadlá nemusia byť v takomto prípade stále plné, ale majú prinášať divákovi a verejnosti dôležité posolstvá. Na tie dotácie sú. Diváci a diváčky môžu prežívať na predstaveniach i veľmi ťažké a bolestné témy, ale odchádzajú z divadla nepoškodení. Zomiera sa na javisku, nie v hľadisku. No silný emocionálny zážitok z toho, čo mu herci a herečky sprostredkovali, si odnášajú so sebou. S martinským súborom som predtým urobil dve inscenácie a po niekoľkoročnej prestávke som režiroval predstavenie Vojna nemá ženskú tvár. Na spoluprácu som sa vždy tešil. Teraz je kolektív omladený, s niektorými mladšími hercami spolupracujem prvý raz. So staršími mám nielen profesionálne, ale aj osobné, dlhoročné, veľmi priateľské vzťahy.

Oceňujem herecké majstrovstvo martinských kolegov a kolegyň a som s nimi rád.

Viem, že ste boli spolu s hercami aj v Masarykovskej vile v Bystričke. Ako ju vnímate?

Mám z nej zmiešané pocity. Som rád, že sa zachovala, ale dnes je to súkromný dom. Som vďačný súčasným majiteľom Bártovcom za ich láskavé prijatie aj možnosť pozrieť si interiér. No i keď sa snažia o zachovanie určitého ducha a artefaktov z obdobia, keď tam žili Masarykovci, predsa len sme boli na návšteve v dome, v ktorom sídli stavebná firma a žije svojím životom súčasná rodina. Nemôžem sa zbaviť pocitu, že naša spoločnosť, my sme sa mali k tejto vile, pamiatke na takú dôležitú a významnú rodinu, zachovať ináč. S úctou, ktorú si zaslúži. Mala byť prístupná verejnosti. Napríklad múzeum?

Máte aj vy taký ostrov?

Mali sme a práve v Česku, na Morave, na Vysočíne. Je to nádherný kraj, s malebnými rybníkmi, hrádzami, bez vysokých kopcov, vhodný na bicyklovanie, prechádzky. Rok čo rok sme tam v lete chodievali k priateľom do malej dedinky. Ubytovali nás v tvrdzi, zažili sme tam veľmi veľa príjemných chvíľ. No časom sa rodina rozrástla, nebolo už miesta pre všetkých. A my sme si postavili dom na vidieku, na zelenej lúke, takže voľný čas sme potom už trávil tam. To je dnes náš ostrov.

Autor: (raf), foto: archív SKD

Čítacia skúška s hercami SKD Martin

Kultúrna scéna MARTIN

MARTIN

DEŇ DETÍ 31.5. 2019

18:05 Shakers

19:00 SPIIRI+

20:00

DROŽDO
& DEMEX

VSTUPNÉ SA NEPLATÍ

KDE?: Divadelné námestie Martin

Kultúrna scéna MARTIN

MARTIN

VSTUPNÉ SA NEPLATÍ

KDE?: Divadelné námestie Martin

18:30

DJ<G

Divadelné námestie Martin

12.7.
2019

21:30

kali

Divadelné námestie Martin

Turčianske medobranie a vodosláva sa blíži

Sviatok vody a včiel v Necpaloch je už takmer za dverami. Oproti minulým rokom sa uskutoční o týždeň skôr, čiže v sobotu 22. júna. Hlavným organizátorom je Nadácia Turčianskej vodárenskej spoločnosti, spoluorganizátormi sú OO CR Turiec – Kremnicko, obec Necpaly a martinská organizácia Slovenského zväzu včelárov. Partnerom je Správa NP Veľká Fatra. Podujatie venované oslave a propagácii prírodného bohatstva Turca je opäť koncipované tak, aby bohatý program zaujal celé rodiny.

MS v nosení vody v deravom vedre
Novinkou je adrenalinová súťaž „O zlaté vedro.“ Vymyslel ju známy vodný škriatok Pramienok, ktorý žije a pracuje v Turčianskej záhradke. Celé dni čistí studničky a pramene, nuž sa stalo, čo sa raz stať muselo – prederavil si svoje vedierko! Teraz hľadá šikovných pomocníkov, ktorí by vedeli čo najrychlejšie nosiť vodu aj v deravom vedre. Najšikovnejší z nich sa stretnú v Necpaloch. Na vlastné oči uvidíte, kto vyhrá Zlaté vedro a stane sa oficiálnym pomocníkom škriatka Pramienka.

Bytosti z Turčianskeho kráľovstva včiel a čirej vody budú opäť v Necpaloch

Včely a včelári
Významu včiel v živote prírody a človeka, ako aj práci včelárov je na podujatí venovaný veľký priestor. Budú sa konať prednášky z oblasti včelárstva, návštevníci budú môcť ochutnať a kúpiť si rôzne druhy medu od rôznych včelárov. Nebude chýbať ani množstvo ďalších včelích produktov. A, samozrejme, opäť spolu s jej veličenstvom včelou kráľovnou Meduľkou prvou, škriatkom Pramienkom, vodníkmi Člupkom a Člupkom, vílou Rosičkou, Turvod'áčikom a ďalšími rozprávkovými bytosťami vztýčime

vľajku Turčianskeho kráľovstva včiel a čirej vody, pozrieme si slávnostný spievod.

Necpalské mlynčekovo a iné atrakcie

Už tradične je ťahákom najmä pre detských návštevníkov súťaž o najkrajší vodný mlynček. V tomto roku pribudnú zase nové mlynčeky. Nebude chýbať ani trh remesiel a ľudového umenia, lukostrelba a iné atrakcie. V budove ZŠ bude umiestnená expozícia Čarovná Turčianska záhradka, tentoraz o prírodných krásach a najväčších

atraktivitách Národného parku Veľká Fatra. Súčasťou expozície je aj premietanie audiovizuálneho pásma „Veľká Fatra krásna a tajomná“ i beseda s fotografom Jurajom Žiakom. Zdravý pitný režim na podujatí zadarmo zabezpečí Turvod, z dobrej vody z fatranských prameňov sa bude variť fazuľovica, držková, aj gul'áše. No návštevníci si budú môcť pochutnať i na množstve iných pokrmov a nápojov. Počas celého dňa sa budú na pódiu uprostred obce striedať folkloristi a kapely iných hudobných žánrov, takže bude stále veselo. Turčianske medobranie a vodosláva sa uskutoční za každého počasia.

Autor: (faj), foto: faj, J. Meriac

Necpalské mlynčekovo je atrakciou pre deti i dospelých

Priaznivcov literatúry a umenia pozývame na 53. ročník Slovesnej jari

Najstarší literárny festival na Slovensku, už 53. ročník Slovesnej jari, sa uskutoční 4. - 6. júna v Martine.

Utorok 4. júna:

Paulinyho Turiec (slávnostné vyhlásenie výsledkov 22. ročníka literárnej súťaže) – o 10. h (Gymnázium V. Paulinyho-Tótha), literárne pásmo zostavené z ocenených prác, účinkujú: Marián Grupač, Zuzana Bukovenová, Peter Cabadaj, Milan Gonda, pedagógovia a študenti Gymnázia V. Paulinyho-Tótha v Martine, scenár, réžia: Marián Grupač.

Poézia záhrady (vernissáž výstavy fotografií) – o 15. h (Turčianska knižnica), účinkujú: Milan Dočekal, Milan Nemček, garant: Turčianska knižnica.

Literárne slovo spoza hraníc (program tvorcov zo slovenského zahraničia a časti slovanského sveta) – o 19. h (Štúdio Slovenského komorného divadla), účinkujú: literárni

z Bieloruska, Bulharska, Česka, Maďarska, Poľska, Rumunska, Ruska, Srbska a Ukrajiny, moderátor: Tibor Kubička, scenár, réžia: Miroslav Bielik, Peter Mišák, Igor Válek, garant: Spolok slovenských spisovateľov.

Streda 5. júna:

4. Kongres slovanských Matic a inštitúcií (medzinárodný odborný seminár) – o 10. h (Slovenská národná knižnica), garant: Krajanské múzeum Maticy slovenskej.

Mestský pústovník Martin Vlado (prezentácia autorovho básnického a prozaického diela) – o 10. h (Turčianska knižnica), účinkuje: Martin Vlado, hudobný host': Ľubo Jankovič, scenár, réžia, moderovanie: Ján Brezina.

Slovo dalo dobré slovo (beseda so spisovateľmi zo slovenského aj slovanského sveta) – o 14. h (Turčianska knižnica), scenár, réžia, moderovanie: Igor Válek, garant: Spolok slovenských spisovateľov

Stretnutie na dobrej adrese

(literatúra žien – ženy literatúry) – o 17. h (Antikvariát Mádokýš), program venovaný 150. výročiu vzniku Živeny, účinkujú: Petra Nagyová-Džerengová (spisovateľka a vydavateľka), Marta Skalková (knižničnica), Zuzana Herbrychová (učiteľka slovenského jazyka a literatúry), hudobný host': Daniel Jašek & spol., scenár, réžia, moderovanie: Jano Ciger z Mádokýša.

Štvrtok 6. júna:

O čom rozprávajú zvieratka (jarná škola fantázie pre žiakov 3. – 5. ročníka martinských ZŠ) – o 10. h (Biblická škola), beseda s hosťami, súťaž o Majstra spisovateľa a Majstra ilustrátora, kvízové otázky, možnosť vyhrať vecné darčeky, účinkujú: Jaroslav Rezník, Helena Chachulová (spisovateľka), Miroslav Knap (ilustrátor), moderátor: Tibor Kubička, garant: Vydavateľstvo Maticy slovenskej.

Stretnutie s mladou literatúrou – okruh autorov a spolupracovníkov revue Orol tatranský, vyhlásenie výsledkov literárnej súťaže o cenu Jána Červeňa, uvedenie najnovšej knihy z edície Modrá – o 10. h (Barmuseum), účinkujú: Silvia Budayová, Zuzana Bukovenová, Peter Cabadaj, Adriána Ondrušová, Peter Tollarovič, Goran Lenčo, Milan Gonda, hudobný host': CABO, moderovanie: Marián Grupač, scenár, réžia: Peter Cabadaj.

Na všetky programy Slovesnej jari 2019 je vstup zdarma!

Podujatia organizujú Matica slovenská a Podoby slova, o. z., v spolupráci s Mestom Martin, Spolkom slovenských spisovateľov, Turčianskou knižnicou, Gymnázium V. Paulinyho-Tótha, MO Živeny Martin a Antikvariátom Mádokýš. MESTSKÉ NOVINY sú jedným z mediálnych partnerov.

Autor: (red)

DOVOLENKA NA SLOVENSKU DOBRÝ NÁPAD

TURČIANSKE

MEDOBRANIE A VODOSLÁVA

NECPALY, SOBOTA 22. JÚN 2019, OD 10.00 HOD.

Spoluorganizátori:

Partner:

Mediálni partneri:

PODUJATIE SA USKUTOČNÍ ZA KAŽDÉHO POČASIA.

www.zaturka.sk

MAJSTROVSTVÁ SVETA V NOSENÍ VODY V DERAVOM VEDRE

MEDOBRANIE

TRH REMESIEL A LUDOVÉHO UMENIA

MUZIKANTSKÁ PARÁDA

NECPALSKÉ MLYNČEKOVO

**DVA NAJVÄČŠIE
APARTMÁNY
V MESTE PRE
ŠTYRI OSOBY
140m²
89,90 € / noc**

WWW.VILLALADOVEN.SK

Spoločnosť s dlhoročnou pôsobnosťou na trhu prijme do riadneho pracovného pomeru zamestnancov na pozície:

- **OBSLUHA TROJ- A PÄTOSÉHO FRÉZOVACIEHO CNC CENTRA**
- **OBSLUHA SÚSTRUŽNÍCKEHO CENTRA**

POŽADUJEME

- *vyučení v danej profesii a prax minimálne 3 roky*
- *znalosť čítania výkresovej dokumentácie*
- *zmysel pre kusovú a malosériovú výrobu*
- *zodpovednosť a vysoká kvalita práce*

PONÚKAME

- výhody v rámci vnútorného motivačného systému spoločnosti
- možnosť odborného rastu a ďalšieho vzdelávania
- práca v príjemnom kolektíve a dobrom pracovnom prostredí
- mzda podľa schopnosti a výsledkov od 600 do 1100 eur

VAŠE ŽIADOSTI POSIELAJTE NA ADRESU

Viena international, s.r.o., Personálne oddelenie
Kráčiny 2, 036 01 Martin, T: 043 / 4200 104, E: kovac@viena.sk

Oslovíme iba tých záujemcov, ktorí splnia požadované kritériá.

PONUKA PRÁCE
Príjmeme zvárača so štátnou skúškou Z-M1 a s úradnou skúškou podľa normy STN EN 287-1 /135 P BW 1.2../. Svoje životopisy zasielajte na mailovú adresu: kubenova@compel-rail.sk, alebo tel. 043/4007 111

**Chcete zázrak?
Sme tu pre vás.**

MARTIN
BANSKÁ BYSTRICA
KOŠICE

SANATÓRIUM HELIOS®
Centrum gynekológie a reprodukčnej medicíny

www.sanatoriumhelios.sk

gaya
www.gaya.sk

**PENZIÓN
L'ADOVEN**

PONUKA PRÁCE
PRÍJMEME KUCHÁRA A ČAŠNÍKA

Svoje životopisy zasielajte na mailovú adresu: info@penzionladoven.sk, alebo tel. 0903 586 271

Jaroslav Markovič by rád pokračoval v hokejovej kariére

Jaroslav Markovič (vľavo) a lekár martinských hokejistov MUDr. Jaroslav Lúčan, PhD.

Jaroslav Markovič má pod palcom letnú prípravu hokejistov HK Martin. Aké novinky pripravil pre mužstvo?

„Najpodstatnejšou zmenou je, že trénujeme v nových priestoroch športovej haly Tennis Sport, kde prevádzkujeme vlastnú posilňovňu.

Ďalšou novinkou je, že raz týždenne (v stredu) budeme mať tréning na ľade v Krásne nad Kysou. Celkovo sme objednali sedem tréningových jednotiek na ľadovej ploche, na ktorej sa s Tomášom Pokrivčákom budeme venovať chalanom, čo sa týka korčuľovania, streľby a ďalších hokejových činností. Zvolili sme

modernú letnú prípravu s využitím najnovších poznatkov,“ zdôraznil hráč a kondičný tréner Jaroslav Markovič. Letná príprava „rytierov“ bude trvať osem týždňov (od 6. mája do konca júna) a je rozdelená na tri etapy. Prvý štvortýždňový cyklus je zameraný na rozvoj kondično-silovej stránky. Potom bude nasledovať jeden týždeň, v ktorom sa dostanú k slovu rôzne hry a iné aktivity (napr. tenisový turnaj, cyklotúra a pod.). V záverečnej trojtýždňovej fáze sa hráči vrátia k tvrdému tréningu s dôrazom na výbušnosť a dynamiku. „Bude to veľká drina, ale určite nechceme nikoho znechutiť. Práve naopak, našou ambíciou je všetko robiť takou formou, aby hráčov príprava bavila a tešili sa na ňu. Okrem mužov sme sa dohodli na spolupráci aj s ďalšími kategóriami. Aspoň jeden tréning týždenne absolvujeme aj s juniormi, dorastencami a kadetmi.“ Letná príprava HK Martin sa nemôže

uskutočniť na zimnom štadióne pre rekonštrukciu traktu žiackych šatní. Alternatíva s novými priestormi v Tennis Sporte je dobrým riešením. „Všetci si pochvaľujú možnosti tréningovania v tejto športovej hale. Je tam všetko, čo potrebujeme. Táto zmena je podľa mňa pozitívna aj z hľadiska psychiky. Myslím si, že to chalanom prospíše, spoznajú nové priestory, stretnú nových ľudí, naruší sa ten stereotyp a nebudú v dennom kontakte so štadiónom, ktorého si počas sezóny ešte dost' užijú,“ skonštatoval Jaroslav Markovič, s ktorým vedenie HK Martin nepodpisalo hráčsku zmluvu na novú sezónu. Hovorí sa, že doma nie je nikto prorokom... „Určite chceme pokračovať v hráčskej kariére, cítim sa veľmi dobre a mám pred sebou ešte veľa hokejových rokov. Uvidím, ako sa to celé vyvinie,“ dodal 34-ročný Jaroslav Markovič, prezývaný „Džajro“.

Braňo Bernát chce pomôcť „rytierom“

Prvú polovicu letnej prípravy absolvuje 21-ročný gólman Branislav Bernát spolu s mužstvom, v tej druhej bude väčšinou zaberat' na špeciálnych brankárskych tréningoch. „Budú to špecifické tréningy, účelom ktorých bude priblíženie sa herným situáciám na ľade. Okrem svojej prípravy budem s brankárskymi tréningami pomáhať Mariánovi Richterovi

v žiackych kategóriách od 4. do 9. ročníka. Kvalitná letná príprava je veľmi dôležitá, z nej budeme čerpať počas sezóny. Ja osobne sa viem k tréningu priradiť a motivovať aj sám. Vždy sa snažím poctivo trénovať a vyhľadávam aj doplnkové športy. Vo futbale nie som najlepší, ale celkom dobre mi idú bedminton, tenis či squash,“ poznamenal Branislav Bernát. „Chcem pomôcť martinskému tímu postúpiť do najvyššej súťaže a hrať kvalitný hokej. Verím, že našich skvelých fanúšikov potešíme v novej sezóne atraktívnou hrou, výbornými výkonmi a úspešnými výsledkami.“

Marek Pacalaj zakotví vo Francúzsku

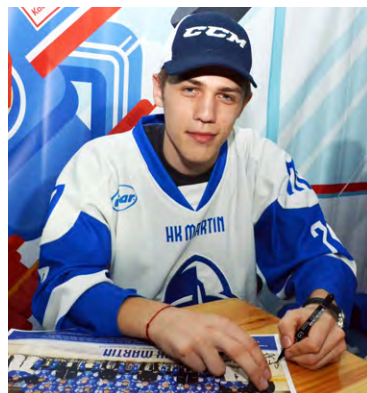
Obranca Marek Pacalaj (24 rokov) bude v ročníku 2019/2020 pôsobiť v najvyššej francúzskej hokejovej súťaži. Klubu Hormadi Anglet sa upísal na jednu sezónu.

„Dostal som dobrú ponuku, ktorú som prijal. Je to nová výzva. Očakávam, že ma to posunie v kariére o level vyššie a obohati ma to aj po životnej stránke. Bude to môj prvý zahraničný angažmán. Teším sa na novú skúsenosť,“ uviedol už bývalý kapitán HK Martin Marek Pacalaj.

Marek Pacalaj

Adam Paulíny túži štartovať na MS hráčov do 20 rokov

Adam Paulíny bude znovu obliekať dres HK Martin.

Devätnásťročný Adam Paulíny bude aj v novom ročníku hrať za HK Martin.

„Zmluvu som podpísal na rok, ale s tým, že ak sa počas sezóny vyskytne možnosť hrať vo vyššej súťaži formou hosťovania, klub mi nebude brániť. Do letnej prípravy som sa zapojil s miernym oneskorením pre povinnosti v škole (priemyslovka), kde som dobiehal zameškané, čo bolo pred maturitou dôležité. Príprava na suchu je kľúčová, bez nej by to nešlo,

lebo sezóna je dlhá a zápasov veľa. Odohrať dve až tri stretnutia týždenne, to dá zabrat. V minulosti boli letné prípravy nezáživné, často sa behalo zo štadióna až do Priekopy a späť, teraz sa ide podľa moderných trendov a je to viac intenzívne.“

Adam Paulíny bol v minulej sezóne v prvotných zápasoch usilovnou veľičkou, lietal po ľade hore-dole a miestami pôsobil ako odtrhnutý z reťaze. Protihráči mali veľký problém s jeho aktívnym štýlom hokeja, neúnavným korčuľovaním, šikovnými

rukami, dobrou technikou a rýchlosťou. Odkiaľ berie tento talentovaný útočník energiu, kde si dobíja baterky? „Ani ja netuším. Asi to mám v sebe. Hráam aktívne aj florbal, hokejbal, futbal a iné športy. Potreboval by som však nabrat' zopár kilogramov, aby som sa v osobných súbojoch ešte viac presadil. Mojm veľkým cieľom je štartovať na MS hráčov do 20 rokov, ktoré sa na prelome rokov 2019 a 2020 uskutočnia v Česku.“
Stranu pripravil: Ľubomír Chochula
Foto: chir

Fest Citron zaslúžene novým kráľom Turca v hokejbale

Fest Citron sa po finálových víťazstvách 6:0, 4:3 a 2:1 (po predĺžení) nad L. Mikulášom mohol tešiť z majstrovej trofeje a zlatých medailí

Fest Citron sa po niekoľkých rokoch dokázal vrátiť na najvyšší majstrovský piedestál Turčianskej hokejbalovej extraligy. Vo štvrtfinále vyradil Sever, v semifinále odstaviť víťaza základnej časti Goldspart a vo finálovej sérii play-off 33. ročníka súťaže pokoril L. Mikuláš 3:0 na zápas.

Najväčšia dráma sa odohrala v treťom dueli, v ktorom „opičky“ z L. Mikuláša bojovali ako odušu. Fest Citron rozhodol o víťazstve 2:1 v 44. sekunde predĺženia, čím premenil hneď svoj prvý majstrovský mečbal. Autorom zlatého gólu bol Peter Melcher. „Celé play-off bolo veľmi kvalitné, najmä semifinálová séria s Goldspartom nás poriadne preverila, ale ľahké to nebolo ani vo finále proti Liptákom, ktorí precízne bránili. V treťom rozhodujúcom finálovom zápase sme celý čas dobýjali bránku súpera, v ktorej nášho protivníka držal nad vodou vynikajúci gólmán. Som veľmi šťastný, že moja

strela na začiatku predĺženia bola gólová. Sme majstri, ale stále máme čo zlepšovať. Budúca sezóna bude ešte ťažšia. Samozrejme, nesmieme zaspať na vavrínoch.“

V drese tímu Fest Citron hralo niekoľko hokejistov, okrem Melchera napr. aj Adam Paulíny, Lukáš Zeliska, Milan Kolena, Matúš Lukáš Lavička či Martin Obuch, ktorý poznamenal: „Po skončení hokejových povinností vo Francúzsku, kde som hrával za Nantes pod vedením Dana Babku (v budúcom ročníku budem hráčom Tours) som sa zapojil až do finálovej hokejbalovej série. Hráči L. Mikuláša hrali veľmi obetavo, možno by si zaslúžili aspoň jedno víťazstvo, ale našťastie pre nás, vyhrali sme v najkratšom možnom čase. Je to super.“

Manažér nového majstra Turca v hokejbale Martin Sumka bol dojatý z tohto úspechu, do očí sa mu tlačili slzy šťastia. „Sú to obrovské a veľmi krásne emócie. Po rozhodujúcom góle z hokejky Petra Melchera sa mi v hlave premietla celá sezóna. To, čo všetko

sme museli obetovať, každý jeden z tímu, aby sme sa dostali až na samý vrchol. Celú sezónu sme bojovali a ovocie nášho úsilia dozrelo v správny čas. Titul šampióna Turca v hokejbale je pomyslenou čerešničkou na torte. V predošliých rokoch sa nám nepodarilo získať víťazný pohár a zlaté medaily, boli sme štvrtí, tretí, druhí. Po vlnnejšej prehre vo finálovej sérii so Santa Monikou (1:3 na zápasy) sme boli veľmi sklamaní, ale nezlomilo nás to. V ročníku 2018/2019 bolo viacero aspirantov na titul, ale ten sme napokon ukoristili my. V prvom rade sa chcem poďakovať všetkým chalanom, ktorí za nás nastúpili, podali výborne výkony, dali do hry srdce a odviekli obrovské penzum práce. Ďakujem tiež našim sponzorom, ktorí nás podržali, lebo v súčasnej dobe nie je jednoduché zohnať financie na šport. Samozrejme, veľká vďaka patrí našim fanúšikom, ako aj manželkám či priateľkám za to, že boli také tolerantné a vydržali to s nami počas celej sezóny. Vlastne

ďakujem každému, kto svojím dielom prispel k tomu, že sme na majstrovskom tróne. Ale treba sa poďakovať aj našim súperom za korektné súboje v play-off. Na ceste k titulu sme museli prekonať tri veľmi ťažké prekážky. Vo štvrtfinále Sever, v semifinále neuveriteľne silný Goldspart a vo finále L. Mikuláš, ktorý s výnimkou prvého zápasu ukázal svoju kvalitu a ktorý svojím pôsobením v THbE obohacuje túto súťaž. Čo sa týka budúcej sezóny, obhájiť prvenstvo bude veľká výzva, ale teraz sa tým nezaťažujeme, užívame si ten slasťný pocit z majstrovského titulu,“ zakončil Martin Sumka.

Konečné poradie 33. ročníka

THbE: 1. Fest Citron, 2. L. Mikuláš, 3. Goldspart, 4. Diaková, 5. Sever, 6. Santa Monica, 7. Malý Čepčín, 8. Stars, 9. Medokýš, 10. PriVal.

Individuálne ocenenia – najlepší brankár: Peter Jurošek (Goldspart), **najlepší obranca:** Jaroslav Končiar (Fest Citron), **najlepší útočník:** Jozef Pavlovič (L. Mikuláš), **najužitočnejší hráč play-off:** Lukáš Zeliska (Fest Citron), **najlepší strelca a najproduktívnejší hráč základnej časti:** Richard Kolek (Goldspart) 17 gólov a 31 bodov, **najlepší nahrávač základnej časti:** Marián Hazucha (Goldspart) 17 asistencií, **najlepší hráči účastníkov súťaže:** Peter Čipkala (Fest Citron), Roman Plevák (L. Mikuláš), Marián Hazucha (Goldspart), Richard Kirschner (Diaková), Patrik Richter (Sever), Michal Eupták (Santa Monica), Jaroslav Fedor (M. Čepčín), Mário Boďa (Stars), Mário Vašš (Medokýš), Martin Gardlík (PriVal).

Autor: Ľubomír Chochula

Foto: chir

Gejzir radosti po zlatom góle Petra Melchera, za ktorým bežia Jaroslav Končiar a Peter Čipkala

Zľava: Martin Sumka, Rastislav Bielený, Michal Šalaga a predseda THbÚ Roman Kopka

Strieborný úspech staršej prípravky Florbalovej akadémie Martin

FA Martin U11 – horný rad zľava: M. Chochula (tréner), T. Púpava, O. Katreniak, J. Veselka, O. Botka, R. Kralovanský (asistent trénera). Dolný rad zľava: S. Taliga, D. Kubis, J. Brincka, L. Nogová, Rich. Kralovanský, T. Brisuda. Foto: Denisa Nogová

V dňoch 10. až 12. mája sa v Trenčíne za účasti 28 tímov konal turnaj O pohár prezidenta Slovenského zväzu florbalu v kategórii staršia prípravka (U11). Podujatie malo charakter neoficiálnych majstrovstiev Slovenska.

Z vlaňajšieho zlatého martinského tímu zostal iba jediný – Ján Brincka, ktorý bol kapitánom súčasného družstva. „Do Trenčína sme išli s pokorou, ale aj očakávaniami, ako to všetko zvládneme s úplne novým tímom a bez brankárskej jednotky, ktorú sme na poslednú chvíľu museli

nahradiť iným gólmanom – Tobiasom Brisudom. Celkovo sme odohrali šesť zápasov. Základný cieľ: postup zo skupiny sme splnili. Chlapci boli dobre pripravení, najmä takticky, na čom sme si dali dosť záležať. V osemfinále sme zdolali Grasshoppers Žilina 12:4, vo štvrtfinále sme vyradili jedného z najväčších favoritov Dolný Kubín, keď sme v záverečnej minúte otočili skóre zo 7:8 na 9:8. V koncovke tohto duela sa ukázalo herné sebavedomie Tomáša Púpavu, ktorý zobrať zodpovednosť na seba a skóroval. Aj v semifinále proti AS Trenčín sme po taktickej stránke výborne zvládli

záverečnú drámu, opakoval sa scenár z predošlého stretnutia, znovu sme otočili výsledok zo 7:8 na 9:8. Vo finále sme proti najkvalitnejšiemu tímu celého turnaja Juvente Žilina bojovali, čo nám síly stačili, obrovského favorita sme dokázali potrápiť, ale napokon sme prehrali 4:8. Konečné druhé miesto je o to cennejšie, že bolo nečakané. Rodičia detí, ktorí vytvorili na našich zápasoch skvelú atmosféru, ocenili výkony i výsledky tímu. Uznanie za náš florbalový príspevok v tejto kategórii sme si vyslúžili aj od odbornej verejnosti,“ skonštatoval hlavný tréner FA Martin Milan Chochula. O týždeň neskôr sa mladší žiaci (U13) Florbalovej akadémie Martin predstavili na majstrovstvách Slovenska, ktoré sa za účasti 24 klubov uskutočnili tiež v Trenčíne. V martinskom tíme štartovali vlaňajší majstri U11, ktorí teraz pocítili, že prechod do vyššej kategórie nie je ľahký. Mladší žiaci FA vďaka mohutnému finišu skončili v regionálnej lige v konkurencii 11 tímov zo stredného Slovenska na druhom mieste. Bol to úspech, na ktorý však bolo na M-SR ťažké nadviazať. Turnaj zhodnotil hlavný tréner Milan Chochula: „Družstvá, ktoré forsírujú vyložené florbalový štýl, sa presadili lepšie ako my. Chlapci mali nedostatky v individuálnych činnostiach, neraz riešili situácie neflorbalovo, ale napriek tomu sme odohrali

dobré zápasy. Žiaľ, v kľúčovom stretnutí o postup zo skupiny proti Prešovu sme doplatili na osobnú nedisciplinovanosť. A hoci sme viedli 4:2, nakoniec sme súperovi podľahli 4:8. Dovolím si tvrdiť, že výkonnostne sme mali na to, aby sme sa dostali do najlepšej dvanástky, nie do druhej slabšej, ale museli sme to prijať a bojovať aj v ďalších dueloch. Za zmienku stojí, že v susedskom regionálnom derby sme porazili Turany 8:6, ale potom sme v súboji o 13. miesto prehrali s Trenčínom 4:8.“ Florbalová akadémia Martin ako jeden z najmladších klubov na Slovensku sa v priebehu svojej trojročnej existencie plne etablovala na florbalovej mape. Aká je perspektíva martinského mládežníckeho florbalu? „Realita je taká, že čistých florbalistov je málo, o to sa nám ťažšie pracuje, ale nevzdávame to. Je potešiteľné, že ohlas na našu systematickú prácu je pozitívny aj v iných mestách. Verím, že naše úspechy pritiahnu na florbal aj ďalšie talenty, ktoré potom zapojíme do tréningového procesu. Žiaľ, v Martine chýba viacúčelová hala a priestory v telocvičniach nie sú dostatočujúce pre potreby nacvičovania herného systému mladších žiakov. Keď sa vyrieši tento problém, tak sa podmienky na florbal určite zlepšia. Do budúcej sezóny by sme chceli štartovať v troch kategóriách – U13, U11 a mladšia prípravka U8,“ dodal Milan Chochula.

Hokejbalové triumfy v kategórii U10 dominantného Medokýša

Medokýš Martin sa stal majstrom Slovenska v hokejbale v kategórii U10, keď bez straty bodu vyhral Slovenskú hokejbalovú extraligu. Svoju dominanciu v sezóne potvrdil aj ziskom Slovenského pohára.

Záverečný piaty turnaj extraligy sa uskutočnil v Topoľčanoch (5. mája), kde Martin potvrdil úlohu favorita a pozíciu lídra. V SHbE U10 účinkovalo sedem družstiev. V konečnej tabuľke obsadil Medokýš prvé miesto so ziskom 24 bodov (12 zápasov, 12 víťazstiev, skóre 126:16), Kometa Vrútky bola piata. Medokýš nenašiel premožiteľa

ani na turnaji Mamut Cup – Slovenský pohár, ktorý sa konal vo Vrútkach (18. a 19. mája). Tréner úradujúceho majstra Peter Šavol má radosť z týchto úspechov, ale nepreceňuje ich. „V tejto vekovej kategórii nie sú výsledky najdôležitejšie, aj keď, samozrejme, každý úspech hreje pri srdci. Na našich triumfov má veľkú zásluhu trojica Taliga, Botka a Púpava, ktorí hrajú hokej, hokejbal i florbal. Boli najlepší v celej súťaži, pričom Púpava vyhral kanadské bodovanie v extralige. Keby sme týchto rozdielových hráčov nemali, už by sme takí dominantní neboli.“

**Stranu pripravil:
Ľubomír Chochula**

Medokýš Martin U10 – zľava: D. Penxa, D. Jancko, I. Šavol (tréner), O. Botka, L. Dolník, J. Augustín, T. Púpava, L. Sloboda, P. Šavol (tréner), Rich. Kralovanský, P. Šelmeč, M. Seemann, M. Kováčik, dolu brankár M. Sloboda. Chýbajúci: Z. Tomečková, D. Donoval, M. Revilák, N. Jadroň, S. Taliga, M. Farkaš, I. Gonšor, M. Krupec, L. Janu, D. Masár; O. Žingor. Foto: Rudolf Kralovanský

Muži Fomatu napredujú, mládežníci majú nový herný systém

Hráč Fomatu Filip Modoroši (vľavo) v súboji s kapitánom Zvolena Igorom Kotorom. Foto: chir

Na zasadnutí Správnej rady MŠK Fomat Martin, ktoré sa konalo 13. mája, okrem iného schválili hernú koncepciu mládežníckych tímov. Na budúcom zasadnutí správnej rady (27. mája) sa zrejme budú riešiť zásadnejšie veci. Nie je vylúčené, že nastanú určité zmeny v orgánoch klubu.

Podpredseda Správnej rady MŠK Fomat Martin Ivan Bučko by bol najradšej, keby na poste predsedu zostal Lubomír Vanko. „On je dosť pracovne vytážený, má veľa povinností, plní si tiež mandát mestského poslanca a má aj iné aktivity (na profesionálnej i dobrovoľníckej báze), ale napriek tomu by sme boli radi, keby pokračoval v tejto funkcii, ktorú zodpovedne vykonáva už šesť rokov. Svojej úlohy sa zhostil veľmi dobre. Na konferencii klubu (bola 27. marca 2019 – pozn. red.) boli zvolení

členovia správnej rady (celkovo je ich osem), ktorí si spomedzi seba vyberú svojho predsedu. Verím, že sa dohodneme na vhodnom kandidátovi. Nebránime sa ani rozšíreniu počtu funkcionárov, lebo práce vo Fomate je veľa. Privítali by sme, keby sme v správnej rade mali aj zástupcu mesta Martin,“ naznačil Ivan Bučko.

Herný systém mládeže

Čo sa týka novej koncepcie mládežníckeho futbalu vo Fomate, vychádzalo sa z aktuálnych skúseností z fungovania herného systému v úspešných slovenských kluboch, ale aj vo vyspelejšej Európe. „Prijali sme herný systém, akým budú hrať naše mládežnícke družstvá (žiaci + dorast), pričom do konca júna tohto roku pripravíme k tomu nadväzujúce metodické usmernenie tréningovej činnosti. Naši tréneri sledujú súčasné trendy, zúčastňujú sa na seminároch a kurzoch, na ktorých si rozširujú

znalosti o futbalovej moderne. Pre rozvoj mladých talentovaných futbalistov je po stránke fyzickej, mentálnej a technicko-taktickej najvhodnejší herný systém 4-3-3. Doteraz sme v tomto smere nemali jednotnú metodu, ale z hľadiska napredovania mládežníkov je tento útočný systém najlepším riešením. Chceme, aby si ho naše talenty osvojili a dostali do krvi, aby v budúcnosti mohli byť takto naladení mladí hráči zásobárňou pre potreby mužského tímu,“ povedal Ivan Bučko.

Konsolidované mužské áčko

Muži MŠK Fomat sú v jarnej časti aktuálnej sezóny 3. ligy Stred v porovnaní s jesennou fázou ako vymenení. Kým na jeseň v 15 zápasoch získali len 17 bodov (stačilo to na 11. miesto), na jar zatiaľ odohrali 11 stretnutí so ziskom 23 bodov a bilanciou 7 víťazstiev, 2 remízy a 2 prehry, čo sa odzrkadlilo aj na postavení v tabuľke (momentálne

na 7. mieste). „Pred začiatkom jarnej časti súťaže sme si stanovili cieľ zabojsť o umiestnenie okolo 5. miesta. Teší nás, že sme na jar získali viac bodov ako za celú jeseň, ale to nás nesmie ukolísat, lebo treba úspešne zvládnuť aj záver súťaže. Mrzí nás domáci zápas so Zvolenom (11. mája), ktorý sme prehrali 1:2. Na začiatku tohto duelu sme prenechali iniciatívu súperovi, hostia sa dostali do dvojgólového vedenia a to bol rozhodujúci faktor. Aj napriek tomu, že sme si vytvorili dostatok šancí, dokázali sme potom už iba raz skórovať. Škoda, že sa nám nepodarilo uhrať aspoň remízu, ale celkovo, ak mám hodnotiť doterajší priebeh jarnej časti, tak si myslím, že nastúpený trend je správny. Mužstvo sa dalo dohromady hlavne po kondičnej stránke, v ktorej sme predtým zaostávali kvôli zraneniam a absenciám niektorých hráčov. Momentálne máme konsolidovaný káder s veľmi dobrou lavičkou. Sme radi, že aj striedajúci hráči dokážu rozhodovať zápasy. Tím sa prezentuje dobrým herným systémom, nie je to žiadna náhoda, naša hra má fázom, a mužstvu pomohol aj príchod jarných posíl. Napr. Filip Modoroši potvrdzuje svoje kvality a Miroslav Barčík (hráva len doma) je svojimi výkonmi, mentálnou podporou a usmernením spoluhráčov na ihrisku tiež veľkým prínosom. Pred štartom jarnej časti sme trénerom vytvorili podmienky, aké požadovali. No a ich práca sa prejavila na tom, ako mužstvo napreduje. To ocenili aj fanúšikovia, ktorých chodí na štadión v Žabokrechoch čoraz viac. Naše stretnutie so Zvolenom sledovalo 300 divákov. Samozrejme, radi by sme naše zlepšené výkony predviedli ešte väčšiemu počtu priaznivcov. V blízkej budúcnosti, dúfam, už v areáli Športpark Pltníky,“ doplnil podpredseda Správnej rady MŠK Fomat Ivan Bučko.

Na MDD sa uskutoční jubilejný 20. ročník Behu na Borišov

Jeden z najstarších klasických behov do vrchu pod názvom Beh na Borišov bude mať okrúhle výročie. Jubilejný 20. ročník sa uskutoční 1. júna.

Aj teraz si nadšenci z radov horských

bežcov prídu na svoje v malebnom prostredí Veľkej Fatry budú bojovať nielen s časom a s prevýšením 212 metrov, ale aj sami so sebou. Štart bude pri Chate pod Borišovom a cieľ na vrchu Borišov (1510 m. n. m.). Tento výživný kopec v čarokrásnej

prírode dá zabráť každému účastníkovi, viacerí si na 780 m dlhej trati a pri spomínanom prevýšení siahnu až na dno svojich síl. Štartovné je 10 eur, registrácia účastníkov (doprava bežcov bude zabezpečená z námestia v Necpaloch o 8. h) bude

od 9:30 do 11:30 h. Preteky odštartujú pri chate o 12. h. Organizátormi tohto tradičného podujatia v Turci sú obec Necpaly a Chata pod Borišovom.

**Stranu pripravil:
Lubomír Chochula**

Uznanie a potlesk pre turčianskych športových veteránov

Pavel Slouka v spoločnosti Antona Siekela

V piatok 26. apríla konferenčná sála bratislavského hotela Gate One praskala vo svojich švíkoch. Okrem členov Slovenského olympijského a športového výboru sa jeho VI. valného zhromaždenia zúčastnili aj viaceré významné osobnosti športového a olympijského diania na Slovensku a tiež pozvaní hostia.

Súčasťou bohatého programu boli aj slávnostné chvíle, počas ktorých boli odovzdané výročné ocenenia za rok 2018. Medzi vyznamenanými nechýbali ani osobnosti nášho turčianskeho športu, ktorý mal zo všetkých regiónov Slovenska najpočetnejšie zastúpenie. Z rúk predsedu SOŠV Antona Siekela si ocenenia prevzala hneď štvorica reprezentantov martinského olympijského hnutia.

PaedDr. Elena Šmidtová – CENA VINCENTA LAFKA – OLYMPIJSKÝ KLUB ROKA (udeľuje sa olympijskému klubu, ktorý vyvíjal najvýraznejšie aktivity pri plnení úloh SOŠV a v propagácii olympizmu v uplynulom roku 2018): Táto cena bola udelená Olympijskému klubu Turiec so sídlom v Martine. Veľkú zásluhu na tomto úspechu má predovšetkým jeho predsedníčka PaedDr. Elena Šmidtová. Je to najmä ona, ktorá mobilizuje 31 členov tohto občianskeho združenia k celoročnej aktivite, organizovaniu mnohých športových podujatí či participácii na niektorých ďalších akciách – Turčianske hry mládeže, Žiacka liga, Dni športu, Stretnutia nestorov turčianskeho športu, Martinská celoročná olympiáda rekreačných športovcov, letné tábory detí a mnohé iné. Mimoriadne bohatá činnosť Olympijského klubu Turiec vyústila celkom logicky do víťazstva v celoročnej bodovacej súťaži, do ktorej sa v rámci celého Slovenska zapojilo 24 olympijských klubov. Radosť zo zaslúženého víťazstva bola dvojnásobná. Vždy ochotná a aktívna predsedníčka

občianskeho združenia, ktoré založil v roku 2009 atletický nadšenec Rudolf Honner a ktorá na tomto poste vystriedala Štefana Balošáka, okomentovala ocenenie slovami. „Je to najkrajší darček k 10. narodeninám nášho klubu. Určite by sa z neho tešil aj človek, ktorý náš klub priviedol na svet.“

Mgr. Pavel Slouka – CENA JÁNA ZACHARU (udeľuje sa trénerovi mládeže, ktorý dlhodobo i aktuálne dosahuje prenikavé výsledky v práci s mládežou):

Je obdivuhodné, ba priam neveriteľné, čo dokázal (a stále ešte dokazuje) atletický nadšenec, obdivuhodný tréner, metodik a neúnavný vyhľadávač talentov vychovať v našom Martine a jeho katastrofálnych tréningových podmienkach. Dvojnásobný atletický Tréner roka SR (2003 a 2012) a sedemnásobný (2001 – 2004 a 2016 – 2018) mládežnícky Tréner roka si právom prevzal ďalšie svoje ocenenie. K jeho bývalým zverencom a ozdobám našej atletiky – Mojmirovi Láničkoví, Zuzane Zemkovej, Miroslavovi Vankovi, Ivane Brozmanovej, Lucii Hrivnák Klocovej, „vykul“ vo svojej trénerskej vyhni ďalšie dve horúce železka, prinášajúce plody zásluhnej práce. Uznávaný tréner, účastník štyroch OH a člen Olympijského klubu Turiec priviedol bežecké duo Atletického klubu ZTS Martin Gabrielu Gajanovú (800 m) a Andreja Paulínyho (1500 m) k medailám na ME do 18 rokov.

Ing. Marián Kalabus – ČESTNÉ UZNANIE SOŠV (udeľuje sa za dlhodobú aktivitu pri šírení olympizmu a športu):

Je dušou a hnacím motorom martinského atletického diania. Dlhoročný hlavný štatistik slovenskej atletiky, autor množstva atletických ročeniek a spoluautor viacerých významných publikácií z histórie slovenskej atletiky. Dlhodobo pôsobí ako rozhodca na celoslovenských i medzinárodných súťažiach. V rámci mesta

Elena Šmidtová a prezident SOŠV Anton Siekel

Ocenený bol aj Marián Kalabus

a regiónu Turiec je známy ako spoluorganizátor atletických súťaží Turčianskych hier mládeže, Žiackej atletickej ligy, Martinského polmaratónu, Martinskej hodinovky, Behu na Zniev v rámci Slovenského pohára v behu do vrchu, Jamého behu zdravia a mnohých ďalších podujatí. Autor publikácie 90 rokov turčianskej atletiky a člen Olympijského klubu Turiec patrí aj k najaktívnejším členom Atletického klubu ZTS Martin.

Mgr. Martin Ferenčík – PLAKETA SOŠV (udeľovaná osobnostiam, ktoré svojou činnosťou významne prispievajú k rozvoju olympizmu a športu):

Bývalý pedagóg je s turčianskym športovým dianím spätý už viac ako polstoročie. Dlhoročný učiteľ telesnej výchovy, mládežnícky tréner futbalu a volejbalu a inštruktor základných plaveckých výcvikov pôsobil 16 rokov ako aktívny člen Komisie mládeže a športu pri mestskom zastupiteľstve v Martine. Je zakladateľom populárneho Behu na Zniev a jeho dlhoročným spoluorganizátorom. V roku 2005 stál pri zrode Martinskej celoročnej olympiády rekreačných športovcov a 15 rokov je jej hlavným rozhodcom a dokumentaristom. Najdlhším putom je však spojený s Turčianskymi hrami mládeže. Od roku 1967 pôsobil na nich ako pretekár, rozhodca, tréner, riaditeľ organizačného výboru, moderátor či dokumentarista. Polstoročie existencie tohto podujatia zmapoval vo svojej publikácii „50 rokov Turčianskych hier mládeže“. Čerstvým sedemdesiatnikom nepoľavil vo svojej tvorbe ani po okrúhlym jubileu. V júni sa chystá v spoločnosti mnohých nestorov uviesť do života očakávanú knižnú publikáciu „Športovní veteráni Turca“, predstavujúcu 269 ľudí nášho regiónu, ktorí sa v poslednom storočí významnou mierou pričínili o rozvoj športu od Turčeka až po Krpel'any.

Autor, foto: Martin Ferenčík

Päť rokov zmysluplnej práce pre Turiec

Turvodáčik na Dni Turčianskej záhradky

Na podujatiach nadácie sa zúčastňujú tisíce návštevníkov

Ochrana a propagácia prírodného bohatstva regiónu Turiec, podpora environmentálnych a vzdelávacích aktivít zameraných na zlepšovanie životného prostredia, zdravia obyvateľov a zachovanie prírodných hodnôt, najmä kvality pitnej vody v regióne, podpora regionálneho rozvoja predovšetkým regionálnych produktov, zdraviu prospešných potravín a cestovného ruchu v Turci, tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia kultúrnych a duchovných hodnôt regiónu – to všetko je poslaním Nadácie Turčianskej vodárenskej spoločnosti.

Sústredili sa na deti a mládež

V apríli ubehlo päť rokov od založenia nadácie. Za toto obdobie zorganizovala pri naplnení svojho poslania množstvo aktivít a podujatí,

ktorých sa zúčastnili tisíce ľudí. Od začiatku zamerala svoje pôsobenie najmä na deti a mládež. Viac ako päťsto žiakov sa postupne zúčastnilo podujatia Napime sa z fatranských prameňov. Cieľom bolo oboznámiť deti s niektorými podzemnými turčianskym prírodným bohatstvom – zásobami mimoriadne kvalitnej pitnej vody. Žiakov sprevádzal obľúbený maskot Turvodáčik. Akciu s takým istým zámerom pripravila nadácia viackrát v spolupráci s EŠŠ Martin aj na Memorandovom námestí. Nadácia zorganizovala tiež niekoľko ročníkov výtvarnej súťaže Ekoplagát. Zapojili sa do nej stovky detí z celého Turca a vytvorili množstvo nádherných diel. Veľkú environmentálnu akciu Deň Zeme v Tulipe pripravila nadácia v spolupráci so Správou NP Veľká Fatra. Zúčastnilo sa jej obrovské množstvo návštevníkov. Koncipované podujatie „Poznávajme prírodné bohatstvo Turca“ pripravila

nadácia niekoľkokrát spolu s ďalšími partnermi v kine Moskva pre žiakov ZŠ. Sála bola vždy naplnená do prasknutia.

Turčianske kráľovstvo včiel a čirej vody

Rozsah tohto článku neumožňuje vymenovať, či zaoberať sa všetkými aktivitami, ktoré nadácia organizovala, alebo sa do nich zapojila. No spomenieme aspoň tie najpodstatnejšie. Tie, čo sa stali v Turci už neprehliadnuteľným fenoménom. Pred štyrmi rokmi vzniklo Turčianske medobranie a vodosláva v Nepochloch. Hneď prvého ročníka sa zúčastnilo viac ako šesťtisíc návštevníkov a ohlas bol veľmi pozitívny. O rok neskôr už v Nepochloch zaviala vlajka Turčianskeho kráľovstva včiel a čirej vody. V slávnostnom sprievode sprevádzali včeliu kráľovnú Meduľku I. vodníci Čľapko a Čľapko, v ďalšom roku sa k nim pridali

škriatok Pramienok, víla Rosička, žabiak Skákaj a ďalšie bytosti z tohto kráľovstva. Deti, ale aj ich rodičia, si obľúbili všetky rozprávkové bytosti, ktoré sú nositeľmi dôležitého posolstva. V roku 2018 sa príbehy týchto bytostí objavili už aj v knižnej podobe. A knižka Škriatok Pramienok z Turčianskej záhradky sa stala najkrajšou knihou Turca v tom roku. Dnes sa už s týmito rozprávkovými bytosťami môžeme stretnúť nielen v Nepochloch, ale i na iných podujatiach v regióne. Najbližšie to bude 2. júna na Dni detí Turca v Blatnici. Rozprávkové bytosti a včelári Bindasovci z Turčianskeho kráľovstva včiel a čirej vody sa na vás už tešia. A samozrejme, nebude tam chýbať ani vynikajúca, chutná a zdravá vodička z Nepochského prameňa, ktorej sa budete môcť napíť do sýtosti.

**Autor: (rgp),
foto: archív nadácie**

Kráľovná Meduľka I. v Nepochloch

Oceňovanie víťazov súťaže Ekoplagát v Tulipe

TOĽKO PLATÍTE!

1 000L 0,88€ turvód	1 000L 340€ balená voda
----------------------------------	--------------------------------------

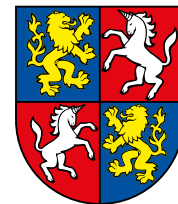
**AŽ 380 KRÁT
LACNEJŠIA**
JE PITNÁ VODA Z VODOVODU,
ako balené vody v nezdravých plastových fľašiach!

PIME
DOBRÚ, ZDRAVÚ A LACNÚ
VODU Z VODOVODU!

MESTSKÉ NOVINY

AKTUALITY Z MESTA VRÚTKY

DVOJTÝŽDENNÍK | MÁJ | 09 / 2019

Vrútky si o rok pripomenú 60. výročie najväčšej povodne (možno už vo svojom múzeu)

Benátky vo Vrútkach, aj takto to vyzeralo v lete roku 1960

Vo vrútockom RC Mlyn sa 10. mája uskutočnil ďalší diel tradičného diškurovania v réžii primátora Vrútok Branislava Zacharidesa a Igora Dobrovoľného. Tentoraz boli nosnou témou živelné pohromy s akcentom na povodne.

Publikum sa v úvode dozvedelo, že 15. januára 1858 sa vo Vrútkach a okolí vyskytlo zemetrasenie o sile 5,1 stupňa Richterovej stupnice. Za epicentrum zemetrasenia označil riaditeľ observatória v Olomouci Johan Fridrich Julius Schmidt, ktorý sa vtedy vydal do regiónu Turiec, aby sa na vlastné oči presvedčil o následkoch neobvyklej seizmickej aktivity, horu Minčol. Účastníci podujatia si vypočuli aj informácie o ničivých požiaroch vo Vrútkach, ale potom už organizátori diškurovania presmerovali pozornosť prítomných na tému – povodne. Prvá veľká zaznamenaná povodeň bola vo Vrútkach v roku 1662. Prírodný vodný živel spustošil Vrútky i okolie aj koncom augusta v roku 1813. Táto pohroma bola spojená

Centrum Vrútok bolo poriadne zaplavené

aj so zemetrasením, lebo ľudia vraj vtedy cítili, ako sa trasie pod nimi zem, ale aj sirový zápach, počuli podzemný hrmot, v pôde vznikli trhliny a vyrazili nové pramene. Inak, traduje sa, že od povodne v roku 1813 sa začal v Turci používať cimbal, ktorý dovtedy turčianska ľudová hudba nepoznala, lebo práve v tom čase ho Váh priplavil do Krpelian. Zápľavy sa v nepravidelných cykloch opakovali. Keďže v roku 1884 mala deštruktívna povodeň devastačné účinky aj na železnicu, bolo nevyhnutné začať pracovať na regulácii Váhu pri Vrútkach (1906 až 1915). Práce vychádzali z dvoch alternatív riešenia: a) udržať riekou v starom koryte so zvýšením ochrany pravého brehu, b) vytvoriť pre riekou nové koryto severnejšie od Vrútok (uskutočnené v roku 1908). Vďaka týmto úpravám sa Váh trochu podarilo skrotiť, ale nie navždy udržať na uzde, o čom svedčia ďalšie dve povodne (1926 a 1960). V júli 1960 zažili Vrútky najväčšiu povodeň. Jeden zo živých pamätníkov tejto udalosti Róbert Zacharides (ročník narodenia 1924) si na diškurovaní zaspomínal. „Ja sa cítim ako krstný otec tomuto programu. A viete prečo? Lebo som sa narodil v prvom dome pri Turci. Ako dieťa, chlapec som prežil obdobie pri starom Turci pred reguláciou. To bolo obdobie, keď boli povodne vo Vrútkach veľmi časté. Spomínam si, ako sme sa tam naučili plávať, ako sme sa tešili, keď tam kúpali kone, ktoré vo vode plávali, lebo miestami bol Turiec dosť hlboký, nie ako teraz po regulácii. Ale musím povedať, že obdobie regulácie Vrútkam úžasne pomohlo. Funkcionári, ktorí vtedy riadili Vrútky,

Pamätník povodne spred 59 rokov – Róbert Zacharides

si zaslúžia, aby sa na nich nezabudlo. Ale teraz k tej povodni v roku 1960 (myslím si, že to bolo v júli na Annu), keď sa rieka Turiec vyliala zo svojho koryta a pretiekla cez nové vysoké svahy. A čo bola príčina? Vysoká hladina Váhu nepustila vodu z Turca, ten následne nemohol absorbovať vodu z Jordánu, čo malo za následok záplavy vo Vrútkach, v Priekope i Martine. Bolo to nepríjemné, v byte sme mali vodu až po pás. Podarilo sa mi zachrániť zajace, sliepky, holuby, ktoré som vyniesol na povalu. S kačkami som to nestihol, ale ani tým sa nič nestalo, voľne plávali po záhrade a žrali čerešne z konárov vo vode. Našťastie, nemohli vyplávať von, zostali na záhrade vďaka tomu, že starý otec ešte predtým navýšil betónový plot pletivom. Takáto povodeň sa už neopakovala, lebo pred Lipovcom urobili ďalšie riečisko Váhu, ktoré plní svoju funkciu najmä v prípade vysokej vody. Tá sa podľa potreby rozdelí do oboch riečisk, a tým pádom už Váh nemôže blokovat prítok z Turca,“ informoval Róbert Zacharides.

Ako na záver diškurovania povedali vrútocký primátor Branislav Zacharides a Igor Dobrovoľný, v roku 2020, keď si Vrútky pripomenú 60. výročie ničivej povodne, chcú k tejto udalosti urobiť výstavu, ktorá by sa mohla uskutočniť v novom mestskom múzeu (na jeho zriadení sa už pracuje).

Autor: Lubomír Chochula, foto: archív

Vrútky vo svojej histórii postihlo niekoľko povodní

Kometa Vrútky majstrom Slovenska v hokejbale v kategórii U12

Majstri Slovenska U12 - horný rad zľava: Zdenko Lazarik (asistent trénera), Adam Hanus, Patrik Lazarik, Martin Kalis, Oliver Vladár, Juraj Šmiček, Jakub Poláček, Michal Siakel' (hlavný tréner). Dolný rad zľava: Vladimír Kulkovský, Silvester Svetlák, Matúš Siakel', Martin Trasoň, Alexej Szabo, Matej Somík. Brankári vpredu: Jakub Gombaršký, Ondrej Šály. Na snímke chýbajú: Tobias Tabáček, Matúš Lukáčik, Luca Pečner, Lucas Rusnák, Timotej Petrovič, Viktor Stas, Marianna Sumegová, Miroslav Pečner (asistent ténera)

V nedeľu 12. mája spečtili chlapani Komety Vrútky na záverečnom 6. turnaji Slovenskej hokejbalovej extraligy kategórie U12 v Topoľčanoch svoju spanilú jazdu v sezóne 2018/2019. Zaslúžene sa stali majstrami Slovenska v tejto vekovej kategórii.

Vrútky zdolali na turnaji v Topoľčanoch Prešov 1:0 (gól:

Kalis), deklasovali B. Bystricu 20:0 (góly: M. Siakel' 5, Hanus 3, Kalis, Vladár, Šmiček, Trasoň po 2, Somík, Sály, Lazarik, Kulkovský) a remizovali s Topoľčanmi 3:3 (Góly: Kalis 2, Hanus). Celkovo skončili v tabuľke deviatich tímov na 1. mieste (16 zápasov, 13 výhier, 2 remízy, 1 prehra, skóre 101:36 – 28 bodov) s päťbodovým náskokom pred druhým v poradí. Šéftrener mládeže HBK Kometa Vrútky Miroslav

Daubner na margo majstrovského titulu povedal: „Družstvo kategórie U12 to zvládlo, dosiahlo veľký úspech, z čoho sa veľmi tešíme. Blahoželáme hráčom i trénerom a ďakujeme im za výbornú reprezentáciu nášho klubu. V kategórii U12 sú šikovní chalani, ale aj ostatné naše mládežnícke tímy boli konkurencieschopné, akurát neboli takí úspešní. Aj preto, že na rozdiel od dvanástky museli viac

zápasit' so zraneniami a chorobami.“ Hlavný tréner Komety U12 Michal Siakel' poznamenal: „Podľa počtu bodov v tabuľke by sa mohlo zdať, že sme prešli ligou ako mohlomazlom, ale opak bol pravdou. Náročné bolo vôbec sa zísť a vycestovať na zápasy, hlavne keď sme hrali vonku. Všetci chalani totiž hrajú aj ľadový hokej, a tak mali víkendy už aj tak dosť nabité. Niekedy to bolo náročné sklbiť so všetkými ostatnými povinnosťami. Práve preto sme vďační najmä rodičom i samotným chalanom, že sme počas celej sezóny nemali problémy s dochádzkou. A tým pádom ani so zostavou. Chalani vytvorili dobrú partiu, družstvo je pokoje už viac rokov, to tiež zohralo svoju úlohu. A dostavili sa aj výsledky. Nerád by som vyzdvihoval jednotlivcov, za zmienku možno stojí, že s výnimkou posledných dvoch kôl sme nemali brankára, a tak zaskakoval gólman z nižšej kategórie. V záverečných kolách, keď už išlo do tuhého, sa nám podarilo dotiahnuť brankárov a prišli nás posilniť aj chlapani z HK Altis Orava, ktorí už niekoľko rokov podporujú Kometu vďaka aktivite známeho martinského trénera Mariána Brusila. Teraz nás ešte čaká v domácom prostredí populárny Mamut Cup – Slovenský pohár (7. až 9. júna). Keďže niekoľko týchto pohárov už vo vitríne máme, opäť budeme mať najvyššie ambície.“

Vrútočania i Martinčania v nominácii na MS v hokejbale

Blížia sa majstrovstvá sveta mužov v hokejbale, ktoré sa uskutočnia od 14. do 22. júna v Košiciach.

Konečná nominácia národného tímu bude známa až po skončení finálovej série play-off SHbE (Skalica vs.

Pov. Bystrica), ale v tej predbežnej figurovali traja hráči Komety Vrútok (brankár Matej Bolibruch, obranca Tomáš Vidlár, útočník Michal Fillo) a päť hokejbalistov ŠKB Martin (brankár Milan Murček, obrancovia Tomáš Tupý, Michal Fodrek, útočníci

Lukáš Tomka, František Poliaček). Na domácom svetovom šampionáte chce štartovať každý. Aj pre kapitána Vrútok Michala Filla je to obrovská motivácia. „Po skončení semifinálovej série som si od hokejbalu trochu oddýchol, ale teraz mám o to väčšiu chuť zabojsť

o reprezentačný dres. Nominácia je vecou trénerov, ale nech už to dopadne akokoľvek, myslím si, že Slovensko bude mať kvalitu na to, aby malo reálnu šancu štvrtýkrát za sebou vyhrať majstrovstvá sveta,“ predpovedal Michal Fillo.

Vrútockí pólisti uštedrili lídrovi prvú prehru v súťaži

Druhá liga vo vodnom póle mužov speje k svojmu finišu. Hráči PVK Vrútky sú po tretom turnaji z celkového počtu štyroch na 2. mieste so ziskom 8 bodov.

Už istým víťazom a postupujúcim do extraligy je Olympia Košice (16 bodov), tretie sú Topoľčany (7 b) a posledné štvrté Piešťany (5 b). Košičania na turnaji

v Topoľčanoch (11. a 12. mája) prišli o neporaziteľnosť, o čo sa postarali vrútockí pólisti. Zápas hráčov PVK Vrútky v topoľčianskom bazéne zhodnotil líder tímu Dušan Kucharik, ktorý je zároveň hráčim trénerom a predsedom klubu. „Vstup do turnaja, na ktorý sme cestovali trochu v oklieštenej zostave, nám vôbec nevyšiel. Domácom sme podľahli 7:12. Kľúčovým faktorom tohto duelu

bolo to, že sme nezvládli jeho začiatok a v polovici zápasu sme prehrávali už 1:6. V druhom stretnutí sme porazili Piešťany 11:5. Opäť nám síce nevyšla prvá štvrtina, ale potom sme zabrali naplno, a tak sa zrodil náš presvedčivý triumf. V našom treťom zápase sme dosiahli veľmi cenné víťazstvo 11:5 nad Košicami, pre ktoré to bola prvá prehra v súťaži. V tomto súboji sme podali najlepší výkon v aktuálnej

sezóne, hrali sme výborne v obrane a premieňali sme šance, čo sa odrážalo na skóre. Záverečný štvrtý turnaj sa bude konať v Piešťanoch (8. a 9. júna), kde chceme dosiahnuť minimálne dve víťazstvá, aby sme si udržali druhé postupové miesto do extraligy,“ tvrdil Dušan Kucharik.

**Stranu pripravil:
Lubomír Chochula**

LECHANOVINY :-) alias NOVINY MILANA LECHANA

Rada na mesiac lásky

Najlepší liek na krivé nohy
je hlboký výstrih.

Zvedavňa

- Kto je ten starý, tučný
a plešatý chlapík
v okuliaroch?
- Milan Lechan.
- A tá slečna vedľa neho?
- To je jeho zábavná rubrika.

Dcéra verzus otec

- Jeden chalan v škole mi povedal niečo, čomu som
nerozumela. Že mám pekné čelné sklo, krásny kufor,
super karosériu, a že moje nárazníky sú bezchybné.
- Povedz mu, že si ešte v záruke, a že ak sa opováži
zdvihnúť ti kapotu, aby skontroloval hladinu oleja,
tak mu urvem výfuk!

Ona a on na Podháji

- Zlatko, si úžasný milenec. Sme spolu len dva týždne
a ja som už v treťom mesiaci.

Aktualita zo Záturčia

Ak vašu manželku bolí hlava,
skúste jej na čelo priložiť nové topánky.

Šport

Vtrhne chlap paroháč domov
a kričí na ženu:
- Nezapieraj, všetko viem!
Ona si dá ruky v bok a vraví:
- Tak mi povedz, kto bude majstrom sveta
v hokeji?

**Ondrej Nagaj
BEZ VÁŠNE**

Ťažko sa kocúrovi
v sexe hnúť,
keď mačka vôbec
nemá chuť.

NAIVKA

Bola taká
uslzeno milá,
akoby sa práve
bola narodila.

VZPLANUTIE

Nedala mi šancu
na nehu.
Zhasila moju
pahrebu.

NETÝKAVKA

Keď som sa k jej
telu priblížil,
chcela ma vidieť
radšej na kríži.

DLŽOBY

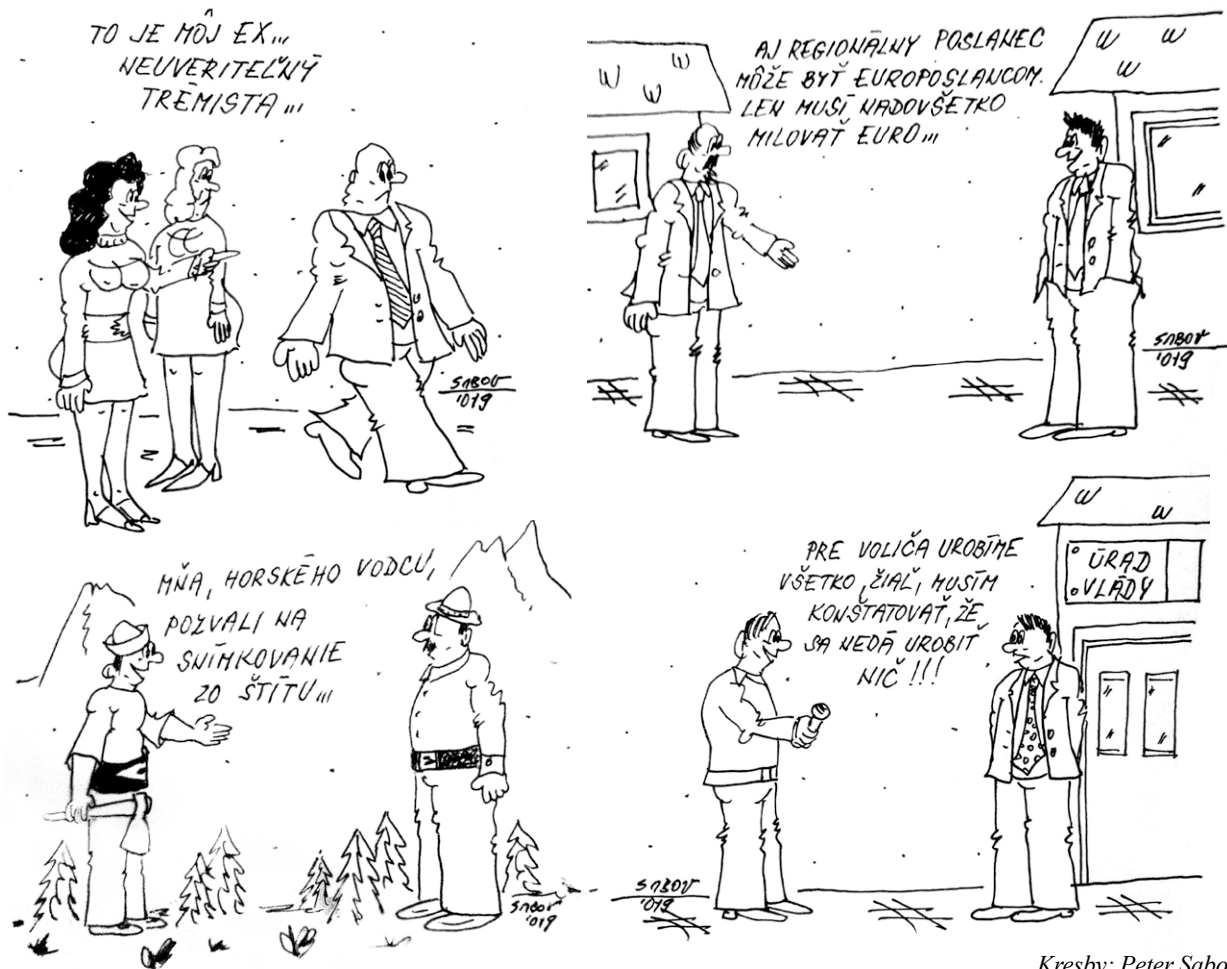
Keď nevieš,
komu koľko dať,
východisko je
zabúdať.

POČASIE

Pre človeka tu
miesto nieto.
Je zima, prší
aj fučí vietor.

RACIONÁLNA VÝŽIVA

Ako si zachovať
navždy zdravé telo,
dumá doktor Bukovský
nad údeným kolenom
s chrenom

Kresby: Peter Sabov

Peter Mišák**Prekvapenie**

Takto som si neplánoval
svojho života jeseň.
Stoja iba hodiny,
tvrdne iba pečeň.

Redaktor na dôchodku

Už mi zbledli
pod očami tiene.
Pracujem len
desať hodín denne.

Nie je reč ako reč

Na Dolniakoch treba trvať
na prísloví odvekcom:
Koľkokrát vieš po maďarsky,
toľkokrát si človekom.

Absolútny rým

Tak už to je:
slabé poetky
redigujú
slabé poetky.

... ako spisovateľ

Cintoríny plné mýtvyh duší sú odhodlaných žiť
len z toho, čo si vypíšu.

V znamení trojuholníka

Práve si ma, moja milá, o zvyšok síl pripravila.
Čo len bude s nami dvoma a čo poviem žene doma?
Veď aj ona sa tak správa.
Keď sa bude šelma dravá
dožadovať svojho práva,
povedz, že ťa bolí hlava.